

Pruzsinszky Sándor

Törpepacsirta

(Egy trónörökös rossz álmai – tragikus bohózat)

Szereplők:

RUDOLF osztrák–magyar trónörökös
BRATFISCH Rudolf kocsisa
MITZI CASPAR prostituált
MARY VETSERÁ bárónő
STEFÁNIA főhercegnő, Rudolf felesége
TELEKI gróf
KÁROLYI gróf

TAAFFE belügyminiszter
AZ AGG KOSSUTH
RAFAEL anarchista
ORVOS
PINCÉR
KÉT SEBESÜLT KATONA
RIKKANCS
MULATOZÓK ÉS DETEKTÍVEK

Történet Bécsben, 1888–89-ben és 1915-ben.

1.

(A Kígyóhoz címzett bécsi kiskocsmában. Idő: 1915.)

I. Katona, II. Katona, Pincér, öreg Mizzi, fiatal Mizzi, Rudolf.

A falon két életnagyságú portré: a fiatal Mizzi Caspar és Rudolf. Oldalt kis pódium az énekesnek. Fáradt sramlizene szól. Bejön egy katona, az arca helyén nagy fehér gézkötés.)

PINCÉR Parancsol?

I. KATONA (tompán) Bort.

PINCÉR Milyet?

I. KATONA Lőrét.

PINCÉR Nálunk nincs lőre, kremalásan. Nálunk csak a legjobb...

I. KATONA (tompán) Inni hozzá, ne pofázz.

(Pincér jobbra ki, balról besántikál a mankóján egy féllábú katona.)

II. KATONA (rámutat a mankójával az arctalan katonára) Srapnel?

I. KATONA Gázgránát.

II. KATONA Elégett az arca, mi? Az ezredünkben is volt ilyen.

I: KATONA És magánál? Dumdum?

II. KATONA Nem dumdum.

I. KATONA Kartács?

II. KATONA Tányérakna.

I. KATONA Jó magának. Kaphat új lábat.

II. KATONA Maga meg arcot. Amilyen jóságos a császár.

I. KATONA (hirtelen elernyed, csak kezével int, lemondóan)

II. KATONA Bezonyisten! Gumiból. Fekete gumiból. Nem hiszed? (I. Katona nem felel.) Az Anzeigerben olvastam, a győzelmi hírek között. Amit az Anzeiger ír, az szentírás! Olyan csinos lesz, mint a hóhér. (Röhög.) Szebb, mint új korodban!

(Pincér kihozza a bort.)

II. KATONA Adja csak ide. (Egy hajtásra kiissza.)

PINCÉR Na de...

II. KATONA Ó nem tud inni, hát nem látja? Nincs szája. Lehet, hogy feje se. *(Mizzi képét nézi.)* Az a szépség ott kicsoda?

PINCÉR Mizzi Caspar. Más néven: a Frida. A Rudolf szerelme.

II. KATONA A trónörökösé?

PINCÉR Ja, ja. Aki lepuffantotta magát, jó dolgában.

II. KATONA Azt mondják, sok nője volt neki. Minden napra jutott egy új...

PINCÉR De a fő szerelme a Mizzi volt. Nekem elhiheti.

II. KATONA Mért, mit csinált a Rudolfnak ez a Mizzi?

PINCÉR Tartotta neki a bakot, *kremalással...* *(Nevetnek.)*

(Bejön balról Mizzi, 50 körüli, gyűrött arcú, karikás szemű alkoholista nő.)

PINCÉR *(Mizzihez)* Megint itt vagy? Eredj innét! Megmondtam, hogy ne gyere vissza.

MIZZI *(letelepszik II. Katona mellé)* Nem akarsz meghívni egy Camparira, szivi?

II. KATONA Szivi az öreganyád... Hány éves vagy?

MIZZI *(I. Katonához)* Te se akarsz meghívni, szépfiú? Legalább egy kapucinerre?

II. KATONA *(röhög)* Hallod, szépfiú lettél. Megmondtam neked...

MIZZI Mi történt a fejével?

II. KATONA Most generálózták. Kicszerélik egy még szebbre.

MIZZI Szegény.

II. KATONA Engem nem is sajnálsz?

MIZZI Téged rögtön megvigasztallak.

II. KATONA Mennyiért?

MIZZI Olcsó leszek, meglátod, my dear.

II. KATONA Mennyi az az olcsó?

MIZZI A mennyországban fogod érezni magad.

II. KATONA Te és a mennyország!?

MIZZI Majd meglátod... Csak legalább egy sült kolbászt rendelj nekem. Mielőtt kilukad a gyomrom.

PINCÉR *(visszajön)* Itt a Campari. *(Mizzihez.)* Idd ki és tünés!

MIZZI *(mohón, egy hajtásra kiissza)* Olyat tudok, amit egy fiatal se.

II. KATONA *(röhög)* Szeretnéd a mankómat, mi? Fogd meg, milyen kemény! *(A Pincérhez.)* Az italát nem én fizetem.

MIZZI Ne csináld ezt velem, kicsikém. *(Az arctalan I. Katonához.)* Te se kérsz már egy sült kolbászt nekem, szépfiú? *(I. Katona kezére pillant, megdöbben.)* Úristen, mi van az ujjadon?? A gyűrű, az a gyűrű!

PINCÉR Na, most már elég, te szuka! Mit vegzálod itt a vendégeket, mi? Takarodj! *(Kirángatja Mizzit a helyiségből.)*

II. KATONA Ki volt ez a némbor?

PINCÉR A Mizzi Caspar.

II. KATONA Jóságos ég!

I. KATONA *(megmozdul, hörögve mutat kifelé)*

II. KATONA Mi az, pajtás, mégis megkívántad? A régi szép békeidőket, mi? *(A Pincérhez.)* Hívja vissza gyorsan! *(A Pincér sehol.)* Ez meg hova tűnt?

(A szín hirtelen állóképpé változik, csak egy gramofon forog: a Frida-dallam szól.)

2.

(Ugyanott. Idő: 1888.

Mizzi fiatalon és csábosan kilép a képből, feláll a pódiumra és énekelni kezd.)

MIZZI Fridánál voltam az éjjel,
Hozzá megyek kéjjel,
Mert ily csoda-kurva, biz'a
Nem élt még, mint Frida,
Mint a Frida... stb. (Eltűnik a hát-
térben.)

(Most Rudolf is kilép a képből, kezé-
ben könyvet szorongat.)

RUDOLF (hátraszól, mint aki most
érkezik) Ez a Kígyókocsmá, Brat-
fisch?

(Bratfisch és Mary belép az előtérbe.)

BRATFISCH Ez ám, császári fenség.

RUDOLF Rudolf.

BRATFISCH Ott vagyunk, Rudolf.

MARY Ez a lebuja? Biztos?

BRATFISCH Mérget vehet rá, baro-
nesz. Ráismerek a fokhagyma-
szagról.

MARY (a levegőbe szagol) Sültfok-
hagyma-bűz. A páncélon is át-
hatolna. Emlékszem, egyszer el-
ájultam tőle.

BRATFISCH Én, ha orvos lennék,
mindenkinek fölírnám lelki diaré
ellen.

RUDOLF Lelki diaré, Bratfisch? Bí-
rom, hogy így nevezed a bajom.

MARY Légypiszok az ablakon... (Vé-
gighúzza az ujját az egyik aszta-
lon.) És persze ragadnak az asz-
talok...

RUDOLF Egy kis kosz, Mary, sose árt.
Feldobja az embert.

(Áthallatszik, ahogy a másik terem-
ben kórusban éneklük: „Kibújjak a
bőrömből? Megtegyem-e még ma?”)

BRATFISCH Méltóztatnak hallani?
A Kígyókuplé.

RUDOLF (Maryhoz) Belevaló fickó ez
a Bratfisch, hát nem?

MARY (savanyúan) Belevaló... Biztos
vagy benne, hogy ez a megfelelő
hely méltón megünnepelni, hogy
tegnap kaptad meg az Akadémia
tiszteletbeli tagságát?

BRATFISCH Tiszteletbeli, az is vala-
mi? A fenséges főherceg már szü-
letése másnapján valóságos ezre-
des volt.

RUDOLF Ne csúfolj, Bratfisch, ne csú-
folj! Tudod, hogy a fenséges főher-
ceg utálja a fenséges főherceget
– csak a törpepacsirtát szereti.

BRATFISCH (félre) Meg a fehér női
combokat...

(A Pincér hajlongva jön.)

PINCÉR Méltóztassanak... Mit hoz-
hatok?

(Leülnek egyik asztal mellé, a másik-
nál egy jókedvű társaság mulat.)

RUDOLF Újbort.

PINCÉR Egy palackkal, kremalás-
san? Két palackkal?

BRATFISCH Kishordóval, a fenébe is.

PINCÉR Kishordóval. (El.)

MARY Ez a Bratfisch, ez le akar itatni
minket.

BRATFISCH A fenséges főherceg úr-
nak...

RUDOLF (közbeszól) Rudolf.

BRATFISCH ...Rudolfnak ez meg se
kottyán, igazam van? Ha jó nap-
ja van.

MARY Ma mindnyájunknak jó napja
van. Épp ezért félttem őt.

RUDOLF Ne félts te engem, Mary...
Mitől féltesz?

MARY Ha nyilvánosan lerészegedsz,
drága barátom, abból nagy feltű-
nés lesz. Nagy botrány. Ismered a
plettykalapokat.

RUDOLF Álljon meg a menet. Ha jól tudom, te éppenséggel imárod, ha pletykálnak rólad.

MARY Én téged féltetek. Azt hiszed, mert leborotvtáltattad a szép bajuszodat, nem ismernének fel?

RUDOLF Füttyülök rá, hogy felismernek-e vagy sem. Nekem a bajusz volt az álarc. Én ma jól akarom érezni magam. És ha neked nem tetszik... *(Nem folytatja.)*

MARY Jaj, dehogynem, dehogynem! Fel ne izgasd magad miattam!

RUDOLF Látod, ezt nem szeretem benned: folyton úgy teszel, mintha lenne véleményed valamiről. Pedig nincs.

MARY Valami rosszat mondtam?

RUDOLF *(felsóhajt)* Bár mondtál volna...

MARY Most miért vagy hozzám ilyen? Az is baj, hogy imádlak? Hogy folyton csak a kedvedben járok?

RUDOLF Megőrülök ettől.

(A Pincér jön, begurítja a kishordó bort, lopóval pohárba csapolja.)

PINCÉR Méltóztatnak zenét?

RUDOLF Méltóztatunk.

PINCÉR *Kremalássan, zene! (Hátra szól, hangosan.)* Zene!

(A láthatatlan zenekar rázendít a Kígyókupléra. Az asztalok közt újra megjelenik Mitzi és énekelni kezd.)

MIZZI Ob ich mich heute häut'

Ob morgen häute?

Ob heute Morgen

Oder morgen häute?

Kibújok a bőrömből,

Megtegyem-e még ma?

Ihajcsuhaj, emberbőröm

Levedlem én még ma!

Prosit! *(stb.)*

RUDOLF *(nevet)* Prosit! *(Koccint Maryval és Bratfischsel, közben Mitzi nézi, a tekintetük találkozik.)*

BRATFISCH Hej, az a lány! Úgy bámul ide, ahogy a tenger az égbe.

MARY A kis hatásvadász! Úgy tesz, mintha bánatos volna... Ismerem ezt a trükköt. A színiiskola legelső óráján tanítják...

RUDOLF Ez a lány mást is tudhat, Mary. Olyat, amit te sose fogsz, szívem...

MARY *(sértetten)* Gondolom, vedleni fog... Ez tényleg nem az én műfajom! De remélem, még ma bemutatja neked! *(Felugrik és kirohan.)*

BRATFISCH Nem kellett volna elengedni... Mi lesz most a kishordóval?

RUDOLF *(boldogan)* Hihetetlen... Az én versemet énekelte!

(Bratfisch feláll, felemeli a kishordót, úgy iszik belőle. Mitzi újból kijön a pódiumra.)

MITZI *(énekel, közben farkasszemet néz Rudolfal)*

Kibújjak a bőrömből,

Legyek szabad még ma?

Ihaj-csuhaj, osztrák bőröm

Levedlem én,

Levedlem én még ma!

Ihaj-csuhaj, császár-bőröm,

Császár-bőröm

Levedlem én még ma!

RUDOLF *(Mitzi felé emeli poharát)*

Prosit! *(Bratfischhoz.)* Sose mondtad, hogy ily népszerű lett ez a kis bökvers...

BRATFISCH Ez volt az én meglepetésem mára.

(Mitzi meghajol, kimegy.)

RUDOLF Elment... de kár.

BRATFISCH Ha orvos lennék, a fokhagyma után őt is felírnám fenségednek.

RUDOLF Ez a lány – ez gyógyítani tud a hangjával.

BRATFISCH Alighanem nemcsak azzal.

RUDOLF Mellette még aludni is tudnék... Ismered?

BRATFISCH A Wolf mama lányai közül való. A szomszéd utcában van a műintézetük. Akkora vörös lámpával, mint a hold.

RUDOLF Hívd ide! De el ne áruld, ki vagyok.

(*Bratfisch kimegy és már jön is vissza Mitzivel.*)

RUDOLF (*kezet ad*) Rudolf a nevem, kisasszony.

MITZI Mitzi.

RUDOLF Tudja, én egy izé... bankban dolgozom és... (*Elakad.*)

MITZI Az engem nem érdekel, kérem. Mit kíván az úr?

RUDOLF Nagyon tetszett a kupléja... Szeretnék magával... hm...

MITZI Öt korona. A szobával együtt.

RUDOLF (*zavartan*) A... szobával?

MITZI Extrák nélkül.

RUDOLF S ha én pont extrával szeretném?

MITZI Attól függ, melyikkel, uram. Mondjuk: előjátékkal és lovaglósizmával?

RUDOLF A hangod melegével.

MITZI Hogy? Mit akar?

RUDOLF Csak nézni téged. Nézni, nézni.

MITZI De miért?

RUDOLF (*kis szünet*) Megteszed? Mondjuk: ötvenért?

MITZI Ötvenért?? Ugye, ez csak tréfa?

RUDOLF Megsértettelek? Legyen száz.

MITZI (*feláll*)

RUDOLF (*feláll*) Szóval?

MITZI Menjünk. (*Sötét.*)

3.

(*Rudolf lakosztálya a Hofburgban. A falakon balra egy nagy kitömött medvefej, jobbra Ferenc József és Erzsébet királyné [Sissi] portréi. Egy fiókos asztal, rajta könyv, karos gyertyatartó. A szoba egy része sötétben marad. Rudolf ruhástul alszik a kereveten. Bejön Stefánia, megáll Rudolf felett, egy darabig nézi, Rudolf felébred.*)

STEFÁNIA Megint hosszú éjszakád volt, igaz?

RUDOLF Ja, te vagy az, Stefi? Fenséges életem párja? Aki kopogtatás nélkül közlekedik itt?

STEFÁNIA A trónörökös felesége vagyok.

RUDOLF Sajnálatos, de így van.

STEFÁNIA Kímélj meg, kérlek, az olcsó élceidtől.

RUDOLF Próbáld meg könnyedén felfogni.

STEFÁNIA Nem tudom felfogni, amit művelsz... Egész Bécs arról beszél, hogy a hites férjem, Ausztria és Magyarország jövődjő uralkodója züllött ember... Koszos kis grinzingi kocsmákban, félvilági nőkkel tölti az éjszakáit.

RUDOLF Átkozottul gyorsak az informátoraid.

STEFÁNIA Nem kell nekem ehhez informátor. Ismerlek jól. Belehalnál, ha egy egész napot családi körben kéne töltened. Csak tudnám, tulajdonképp miért?

RUDOLF Elismerem: kissé exhibitionista vagyok... De azt akarom, hogy végre ő is – (*a császár arc képe felé bök*) – észrevegye: nem vagyok bábu.

STEFÁNIA S ezt azzal akarod megmutatni, hogy részegen közönséges nőket hajkurászol? Megyalázod a házasságunkat? Vásári majmot csinálsz magadból?

RUDOLF Megelőzendő, hogy a te ágyadban játsszam a majmot, szívem.

STEFÁNIA Ne reménykedj: a pápa nem fogja érvényteleníteni a házasságunkat. Temiattad nem fogja megtörni a szent kánonokat.

RUDOLF Teszek a szent kánonokra.

STEFÁNIA Ha megszakadsz, se válszتانak szét minket. Jobb, ha beletörődsz, hogy ez a frigy immár örökre fennmarad.

RUDOLF Örökre, micsoda szó!

STEFÁNIA Nem lenne okosabb, ha észhez térnél? A család érdekében. Lehetetlen, hogy egy ilyen okos ember, mint te, ne tudjon uralkodni magán! Apámnak, Lipót királynak is voltak kalandjai, de ő mindig tudta, hol a határ.

RUDOLF Apádnak könnyű volt. Hidedeg a vére, akár egy krokodilnak.

STEFÁNIA Vedd tudomásul: ezt kikerem magamnak!

RUDOLF Bocsáss meg – visszavonom. De mit tegyek, ha az idegeim, valahányszor meglátlak téged, rögtön tigrist játszanak és pattanásig feszülnek?

STEFÁNIA Jobb, ha tőlem tudod: van, aki nem tart egész normálisnak.

RUDOLF Lehet, hogy a véremmel van a baj. Pár fokkal mindig a családban szokásos halhőmérséklet felett van.

STEFÁNIA Mint a kutyáké, igaz??
(*Dühöngve kirohan.*)

(*Kopognak az ajtón. Bratfisch feje jelenik meg az ajtórésben.*)

BRATFISCH Sajnos, újabb berepülés.

RUDOLF Várj, kitalálom: egérképű, kövér?

BRATFISCH Sovány, ideges.

RUDOLF Mint egy orosz agár?

BRATFISCH Ha farka lenne, azt is csóválná.

RUDOLF Hál' istennek, megkezdődött.

BRATFISCH Kirúgjam?

RUDOLF Ez Taaffe miniszter.

BRATFISCH Beengedjem?

RUDOLF Engedd. (*Bratfisch ki.*)

(*Taaffe jön: agárszerű, nyugtalan alak.*)

TAAFFE Felség.

RUDOLF A vizsgálat megindult: ezt akarja nekem miniszter úr mondani?

TAAFFE (*kutatva nézi Rudolfot*)
A vizsgálat?

RUDOLF Megállapítva, hogy vétkes vagyok.

TAAFFE Úgy véli méltóságod?

RUDOLF Ne aggódjon: mindent elismerek.

TAAFFE Mi az a minden?

RUDOLF Most mondjam fel önnek az egész könyvet? Idézzek egész este magamtól? Ezt akarja? Tudja, mit? Szívesen megteszem, ha ez kell ahhoz, hogy gyanúsított legyek.

TAAFFE (*fapofával*) Miről van szó? Kegyelmességed rébuszokban beszél.

RUDOLF Maga alattomos hiúz... Na, most durva voltam. Eddig csak a feleségem értett hozzá, hogyan hozza ki belőlem a kiképző őrmestert – igaz, ő máshoz se ért... Azt hiszi, nem tudom, miért van itt?

TAAFFE Kellemes kötelességem átadni nagyságodnak egy legfelsőbb kéziratot. (*Átadja.*)

RUDOLF (*átveszi*) Szent Lajosról írták: királyi betűje boldogságot sugárzott arra, aki olvashatta. Csak hogy ez a Lajos volt az, aki megteremtett egy királyságot. Az én apám kezében meg egy monarchia fog elpusztulni.

TAAFFE Én ezt meg se hallom.

RUDOLF Én meg, képzelje, nem látom önt.

TAAFFE Hogyan?

RUDOLF Valami eltakarja önt előlem. Valami homály dereng az arca helyén. Nincsenek is vonásai. Mintha sötét paca hullott volna önre.

TAAFFE Javaslom, gyorsan olvassa el őfelsége sorait. Örülni fog nekik.

RUDOLF *(kinyitja a borítékot, átfutja a levelet)* Micsoda? Kinevezett a gyalogság főfelügyelőjévé? És a lázadó, provokáló emlékiratom? Arról egy szava sincs? Vizsgálat sincs? Meghallgatás sincs? A gondolataimra válasz nincs? Óvó szavam semmi? El se olvasta őket, igaz? Nem hajlandó rólam tudomást venni... Ahogy évek óta egyetlen könyvről se, soha... Emlékszem gyerekkoromból, az újságokban is csak a pirossal megjelölt részeket olvasta el mindig, amik arról szóltak, hogy Ausztria legboldogabb korszakát éljük... *(Nevet.)*

TAAFFE Nevetni méltóztatik? Tehát mégiscsak örül a kinevezésnek. Ezt jelentem őfelségének. Megbocsát? *(Kis, hideg főhajtással el.)*

RUDOLF Még hogy örülök! Minek örülnék én? Talán ha arra köteleznie a császár, legyen sörfiú a Kärtnerstrassén, annak tudnék még örülni... *(Öklével veri az asztalt, majd a császár képmására ordít.)* Vizsgálatot követelek magam ellen! Vizsgálatot! Hallod, te vén bürokrata?? *(Sötét.)*

4.

(Mitzi lakásában. Csengetés hallatszik, megvilágosodik a szőnyeg.)

MITZI *(ajtót nyit, az ajtóban Rudolf áll)* Hát elengedték a főnökei?

RUDOLF A főnökeim?

MITZI Azt mondta, bankban dolgozik.

RUDOLF Persze... kistisztviselő vagyok.

MITZI És ilyenkor is kijöhet? Főmunkaidőben?

RUDOLF Betegget jelentettem.

MITZI Igazán?

RUDOLF Merthogy a maga betege vagyok.

MITZI Ez kedves magától... Szeretne meggyógyulni, mi?

RUDOLF *(virágot vesz elő)* Minél előbb – akarom mondani: később.

MITZI Virágot? Nekem? Csúfolódik? Mintha nem tudná, ki vagyok.

RUDOLF Tudom. Már megbeszéltük a tarifát. De kegyed nem engedte, hogy kifizessem.

MITZI Mire fizetett volna? Hogy tíz percig farkasszemet néztünk a fiákerben? Hogy hazahozott és eltűnt?

RUDOLF De most itt vagyok.

MITZI És hogy akarja? Extrákkal vagy extrák nélkül?

RUDOLF Szemben egymással.

MITZI Hogy?

RUDOLF Szembeülünk, és maga mesél. Most is csak ezt kérem. A legmagasabb tarifáért.

MITZI Mesélni? Miről?

RUDOLF Akármiről.

MITZI Nincs mit mesélnem. Az emberek... *(Nem folytatja.)*

RUDOLF Durvák? Közönségesek?

MITZI Semmilyenek. Belőlük élek. A hétköznapi emberek hétköznapi vágyaiból.

RUDOLF Attól van a nyakán lila folt? A véraláfutás?

MITZI Nézze... kedves izé...
 RUDOLF Rudolf.
 MITZI Nézze, kedves Rudolf...
 RUDOLF Ne udvariaskodjék. Semmi közöm hozzá, igaza van.
 MITZI Elárulná végre, igazából mit akar?
 RUDOLF *(feláll)* Bocsásson meg! Az idegeim. Néha pattanásig feszülnek. *(Leteszi a pénzt az asztalra.)*
 MITZI Az enyémekek is.
 RUDOLF Olyankor néha elvesztem a mértéket.
 MITZI Ez már hozzátartozik.
 RUDOLF De uralkodnom kell magamon.
 MITZI Ezért jött? Hogy uralkodjon magán?
 RUDOLF Maga szerint hogyan ismerheti meg egymást két ember?
 MITZI Érintéssel.
 RUDOLF Érintéssel... Így igaz.
 MITZI Régi dolog ez. *(Kis szünet.)* Az ember néha épp attól fél, amit szeretne.
 RUDOLF Miközben a Kígyókuplét énekelte, eszembe jutott a madár. Vagyis hogy mit álmodtam róla. Azt, hogy ez a madár: felhőmadár. *(Kis szünet.)* Pedig látszatra olyan, mint a többi. Hasonlít a balkáni gerléhez. De álomban nem szállt le a földre. A felhőkben lakott, oda rakta a fészket. Olyan könnyű volt a teste, mintha csak felhőből állna. És álomban megfogtam a madarat, és erre... és utána... *(Megáll.)*
 MITZI Folytassa. Mi történt a madárral?
 RUDOLF Maga is egy ilyen madár. Rögtön éreztem. Hogy olyan madár, aki... *(Elhallgat.)*
 MITZI ...báránfelhőből van?
 RUDOLF Báránfelhőből. *(Kis szünet, majd nevetnek, egyszerre, felszabadultan, és csóokban fonódnak össze. Sötét.)*

5.

(Rudolf lakosztálya a Hofburgban. Rudolf egy könyvet olvas elmélyülten, bejön Károlyi és Teleki.)

KÁROLYI Hahó, Rudi!
 TELEKI Szervusz, Rudi!
 RUDOLF *(leteszi a könyvet)* Károlyi Pista, Teleki Samu. Pajkos grófjaim!
 KÁROLYI Tedd hozzá: a magyar szabadság utolsó garabonciásai.
 RUDOLF Az én vagyok.
 KÁROLYI Öröm ezt tőled hallani. *(Felveszi az asztalon heverő könyvet.)* Kossuth iratai... A francia kiadás.
 TELEKI Furcsa érzés: Kossuth – a Burg asztalán.
 RUDOLF Ha '48-ban élek, biztos, hogy vele tartok.
 TELEKI *(kissé patetikusan)* Ünnepe ez a nap nekünk!
 KÁROLYI Ahogy mondd, kérlek.
 RUDOLF És különben? Mit végeztek?
 TELEKI Nagyon is sokat.
 KÁROLYI A Függetlenségi Párt úgyszólván teljesen magáévá tette a tervünket.
 RUDOLF Úgyszólván?
 TELEKI Na jó, egy-két kormányközeli mameluk kivételével.
 RUDOLF Én ilyen dologban nem szeretem a kivételt.
 KÁROLYI Na jó, ezt nem úgy kell fel fogni... „Kivétel”, kérlek, csak azt jelenti: elvben egyetért, csak gyakorlatilag ingadozik.
 TELEKI Már hogy alkalmas lenne az idő.
 KÁROLYI De a többség mögöttünk áll. Efelől biztos lehetsz. Csak a jelre várnak.
 TELEKI Tudd meg: Magyarország melletted áll!

- KÁROLYI Csak intened kell – és megindul.
- TELEKI Ha mi, függetlenségiék, felemeljük a fáklját, a mamelukok is velünk tartanak: kimondjuk az elszakadást a Monarchiától!
- KÁROLYI És Rudolf magyar királlyá választását! Parlamenti közfelkiáltással.
- TELEKI Egyetértesz vele?
- RUDOLF Mint Rudolf, a barátotok, igen.
- KÁROLYI De mint trónörökös, nem?
- RUDOLF Nem tudom, szabad-e meghallanom ezt? Az apám...
- TELEKI Hisz meghallottad. Idáig érzem a szíved dobbanását.
- RUDOLF Egy magánember szíve – az is valami?
- KÁROLYI Én ezt a magánembert mindenek fölé helyezem.
- RUDOLF Túlbecsültök.
- TELEKI Most jöttem meg Afrikából.
- RUDOLF Te boldog ember! Fölfedeztél legalább egy új madárfajt?
- TELEKI Egy tavat, Rudi. Egy nagy tavat. És tudod, kiról neveztem el? Rólad!
- RUDOLF *(meghatódik)* Rólam? Ugyan, miért?
- TELEKI Mert te vagy Magyarország utolsó reménysége. *(Kis szünet.)*
- RUDOLF Mit akartok tenni?
- KÁROLYI Legelőször is egyesítjük Rudolfot a trónörökössel.
- RUDOLF Ezt ne kívánjátok tőlem. Ezt az egyet ne.
- TELEKI Most vagy soha: érkezett az idő.
- RUDOLF Ebben nem vagyok bizonyos. *(Izgalom lesz rajta úrrá, fel-alá járkál idegességében.)*
- KÁROLYI Akkor miért írtad a könyvedben, hogy: a Monarchia halálra ítéltetett?
- RUDOLF Történelmi léptékben...
- KÁROLYI *(közbeváág)* Kérlek, válaszolj: vállalod?
- RUDOLF Mint a Monarchia trónörököse... *(Nem fejezi be, járkál.)*
- TELEKI Nem teheted?
- KÁROLYI De mint Rudolf, megteheted!
- TELEKI Élünkre állsz.
- RUDOLF Miért vagytok ily biztosak ebben?
- KÁROLYI Emlékszel a görgényi medvevadászatunkra?
- RUDOLF Hogyne emlékeznék! A medvétől tanultam meg olykor holt-nak tettetni magam... Azóta is ezt csinálom. Ha nem ezt csinálnám, megbolondulnék... Csaknem szétmarcangolt, mikor fölé hajoltam.
- KÁROLYI És a másnapi hajnalra emlékszel-e?
- RUDOLF Ködös volt. Tompa bánatot leheltek a hegyek Erdély fölé.
- TELEKI De előtte, éjszaka? Nem volt vidám?
- KÁROLYI És ünnepélyes?
- RUDOLF Sokat ittunk. A medve halálváró tekintetét végig magam előtt láttam.
- KÁROLYI De közben áldomást ittunk – erre, itt. *(Egy összehajtogatott papírt vesz elő, kiteríti a kis szalonztalkán.)*
- RUDOLF *(csak egy pillantást vet rá)* A fogadalmam.
- TELEKI Az ünnepélyes fogadalmunk.
- KÁROLYI Aláírtuk, mind a hárman.
- TELEKI Hogy véget vetünk Ferenc József uralmának.
- KÁROLYI Hogy Magyarország sorsa független lesz Ausztriától.
- TELEKI Hogy a királyunk Rudolf főherceg és senki más. *(Csend.)*
- RUDOLF *(idegesen felnevet, becsúsztatja a fiókba)* Jut eszembe: tegnap érkezett öt láda konyak Bourgogne-ból. Velem tartotok?
- KÁROLYI A hadsereggel kezdjük. Az új véderőtörvény ki fogja mondani, hogy nincs többé közös sereg, német vezényszó.

TELEKI Újév után terjesztjük be a törvényt. Látnod kéne, máris hogy fel van bolydulva a pesti nép! Valóságos forradalmi hangulat!

KÁROLYI A második törvény szól majd a státusról: hogy leválunk Ausztriáról... *(Másik papírt vesz elő.)* Itt a javaslat, készen, olvasd el.

RUDOLF Majd később. Tedd csak el. *(Kiszól.)* Bratfisch!

BRATFISCH *(be)* Pezsgő, konyakkal bélelve. Mindjárt hozom. *(El.)*

KÁROLYI Minket támogat a közvélemény. És kész a menetrend. A fogadalmad szellemében. Mit mondasz erre?

BRATFISCH *(ezüsttálcán behozza a pezsgőket, konyakokat, kitölti)* Charmant doux, konyakkal bélelve... Cigány jöjjön hozzá? *(Rudolf nemet int.)* Cigány törölve. *(Ki.)*

RUDOLF *(iszik)* Vivát, Magyarország!

KÁROLYI Tehát egyetértesz?

RUDOLF Konkrétan mi lenne az én feladatom?

KÁROLYI Mint a gyalogság főfelügyelője, a véderőtörvény megszavazása után katonailag biztosítod a detronizálást.

RUDOLF Vagyis az apám lemondását?

TELEKI Pontosan.

KÁROLYI Hogy az országgyűlés már másnap királyt választhasson – téged.

(Rudolf hallgat, újra koktélt kever, iszik.)

TELEKI Mi a probléma, Rudi?

RUDOLF Képtelenség. Lehetetlen.

KÁROLYI De miért?

RUDOLF A császár olyan intézmény, amit kétségbe lehet vonni, de megdönteni? *(A medvefeje néz.)* De megdönteni?

TELEKI *(Károlyihoz)* Nem akar elolvasni semmit. A medvére figyel, látod? Mintha itt se lennénk...

KÁROLYI *(Rudolfhoz)* Oda akasztatod, a falra? Hogy örökké Görgényre emlékeztessen? A halálfelelmedre?

RUDOLF *(nézi a medvét)* Mintha most is vér jönne belőle... Ti nem látjátok?

(Odalentről, a Burg udvaráról pattogó zene, majd vezényszavak hangzanak fel.)

KÁROLYI Mi ez?

RUDOLF A császár sétára indult.

TELEKI *(Károlyihoz)* Hallod? Nem lenne jó itt találkozni vele.

RUDOLF Maradhattok. Engem nem szokott látogatni.

TELEKI Mégis, jobb, ha megyünk. Isten áldjon! *(Indul kifelé.)*

KÁROLYI *(Rudolfhoz)* Beszélni fogok Tisza ellen. Ez lesz a nyitány. A jel! Akkor végleg döntened kell. Világos?

TELEKI Vigyázz magadra.

KÁROLYI *(Rudolfhoz)* Tudod, mit? Te írod meg a beszédemet! A te stílusod a legjobb! Szólj, ha elkészültél.

KÁROLYI Addig is, minden órában gondolunk rád. *(Patetikusan.)* Megsemmisítő szónoklat lesz, abban biztos vagyok!

(Károlyi és Teleki el.)

Rudolf egy fiolát vesz elő, meg injekciós tűt, izgatott, a keze remeg, ahogy felszívja a fiola tartalmát és beadja magának. Aztán lehuppan egy székre, megkönnyebbülten hátradől, lehunyja a szemét. A szoba homályos sarkából, mint egy árnyék, egy öregember jön elő: a 86 éves Kossuth Lajos.)

RUDOLF *(behunyt szemmel)* Öreg Kossuth! Régóta itt vagy?

KOSSUTH Nem vagyok itt. Senki sincs itt.

RUDOLF Tudom, tudom...

KOSSUTH Most épp Turinban húszlök, a kedvenc gesztenyefám alatt...

RUDOLF Téged olvastalak az előbb. Szöveget ütött a fejembe egy mondatod. Azt írod: ha az ember a szakadék szélére ér és belenéz, nem lát semmit, ennek köszönheti, hogy nem esik bele. Hogy lehet ez?

KOSSUTH Mostanában már hamar fáradok. Vas megye küldöttsége arra kért, beszéljek rá egy lemezre, hogy megörökítsék a hangomat... Negyedórát beszéltem bele a szerkentyűbe, és már elfelejtettem, miről beszélek... Én, aki egy nap alatt tűzbe hoztam a fél országot...

RUDOLF Azt írod: az idő elmélyíti a sebeket... Mondd: nem fordítva van ez?

KOSSUTH Az idő – maga a betegség. *(Nézi a kitömött medvefejet.)*

RUDOLF Félelmetes, ugye?

KOSSUTH Mondom: maga a betegség...

RUDOLF Legyőztem. És néha mégis félek tőle. Ha eszembe jut az a nap.

KOSSUTH Nem néztél bele a szakadékba.

RUDOLF Még nem határoztam.

KOSSUTH Dehogynem. És mégsem teszed meg.

RUDOLF Rettegek, hogy megteszem. De attól is, hogy nem teszem meg.

KOSSUTH A rettegés az okos emberek normális állapota.

RUDOLF Féltél, amikor '49-ben kihirdetted a trónfosztásunkat?

KOSSUTH Előtte két éjen át le se hunytam a szemem.

RUDOLF Egyik beszédedben mégis azt mondtad: „Az Úristen csak öt percre tegyen bátorrá minden

embert s a világszabadság ki lesz víva...”

KOSSUTH Jaj, fiam, ki az Úristen? Egy szócsó. A félelem arcára húzott maszk.

RUDOLF És a barátaim? *(Nagyot sóhajt.)* Mit szólsz hozzájuk?

KOSSUTH Úgy tesznek, mintha nem tudnák magukról, amit én.

RUDOLF S te? Te mit tudsz róluk – beszélj!

KOSSUTH Üvegfigurák. Könnyen megbillennek, mint a repedt talpú pohár.

RUDOLF Rettegek a szeretetüktől... Olyan az, mint Nesszosz vére. S mégis azt képzelem: közöttük egyszerre értelme lesz mindennek. *(Kis szünet.)* El kell vállalom, igaz?

KOSSUTH Az a Magyarország, amiről ők álmodoznak, már nem létezik.

RUDOLF Hogyhogy? *(Kossuth hallgat.)* És te?

KOSSUTH Én is úgy teszek, mintha létezne.

RUDOLF De miért? Miért? *(Kossuth hallgat.)* Hogy is mondtad? Az idő: maga a betegség?

(A másik irányból bejön az Orvos, megáll a színpad szélén, figyeli Rudolfot.)

KOSSUTH Fúj a szél az Alpok felől. Fázik a lábam. Kezd hideg lenni a gesztenyefa alatt... *(Visszamegy, eltűnik a sötét sarokban.)*

RUDOLF *(szemrehányón)* Fázik. Ő fázik – a magyarok Mózes! *(Észreveszi az Orvost.)* Mit óhajt, doktorom?

ORVOS Megvizsgálni, fenség. Bátorodom megkérdezni: kivel méltóztatott beszélgetni az előbb?

RUDOLF Ön nem látta őt?

ORVOS Jaj de vicces! Olybá tűnik tehát...

RUDOLF Szeretnék, mi, ha megboldundulnék? Vallja be, szeretnék.

ORVOS Fenséged humora kiváló. Nem győzöm élvezni. S különben? Hogy érzi magát?

RUDOLF Három napja nem bírok aludni. És látomásaim vannak.

ORVOS *(kedélyesen)* Látomásai? Csak természetes... Azért mérünk egy kis vérnyomást. Ha megengedi. *(A szíjat Rudolf karjára csavarja, pumpál.)* Hát, igen.

RUDOLF Jó magas, mi?

ORVOS Legutóbb jobb értéket mérünk.

RUDOLF Legutóbb minden jobb volt. Európa egészsége, akár az enyém, napról napra romlik.

ORVOS Én óvakodnék ezt ilyen kategorikusan...

RUDOLF Mit masztol, maga nem miniszter! Maga a nemi betegségek kiváló tudósa.

ORVOS Jaj, fenség, miből gondolja, hogy...

RUDOLF Mit jajveszékel? Azt hiszi, nem tudom, mi bajom? Az idő: maga a betegség. Önmagában is van annyi, mint egy heveny nemi-baj, a legszebben kifejlett fajtából. Az idő, akárcsak a gonorrhoea, igazi Habsburg-betegség; alattomos és kegyetlen.

ORVOS Rég ki méltóztatott heverni azt már... Hát vannak még alhisi fájdalmak?

RUDOLF Főleg, ha szeretkezem.

ORVOS Fejfájás? Hányinger?

RUDOLF Ha apámra gondolok, szinte mindig.

ORVOS Ezért méltóztatik túladagolni a morfiumot? *(Rudolf szemhéját vizsgálja.)* Naponta fél kapszulát engedélyeztem... S fenséged a dupláját adja be magának! Az alkoholról nem is beszélve! Szándékosan rombolja az egészségét... *(Meghajol.)*

Megbocsát, ezt jelentenem kell. Államérdekből. *(Meghajol, kisiet.)*

RUDOLF *(nagyot húz egy konyakos-üvegből)* Államérdekből... *(Meghúzza a szobacsengő zsinórját, az ajtórésben Bratfisch feje jelenik meg.)* Mitzihez megyünk, Bratfisch – hozd a kopott ruhát, a fiákert! BRATFISCH Mitzihez, fiáker, kopott ruha. *(El.)*

6.

(Mitzi lakásán.)

A sötét színen csengetés. Kivilágosodik: Mitzi nyit ajtót Rudolfnak.)

MITZI Gyere be! *(Rudolf otthonosan körülnéz, leül az ágy szélére.)* Azon gondolkodtam, ki lehetsz te valójában?

RUDOLF Mi lennék? Mondtam már: bankhivatalnok. Láthatod... *(Mutatja könyökvédős zakóját.)*

MITZI Nem hiszem... Eszembe jutott, hogy simogattad te azt a könyvet abban a lebujsban. Nem úgy, ahogy egy bankhivatalnok a pénz számolja... Miről szolt az a könyv?

RUDOLF A... madarokról.

MITZI *(mosolyog)* A felhőmadárról?

RUDOLF A törpepacsirtáról.

MITZI Különös hivatalnok vagy te. Messziről látszik rajtad: nem tartozol azok közé, akik eladják magukat.

RUDOLF *(sóhaj)* Mennyire tévedsz!

MITZI Te valami egészen más vagy. Nem akarod elárulni, ki vagy?

RUDOLF *(feláll)* Sajnos, mennem kell.

MITZI Maradj, csak maradj. Nem fagatlak többé...

(Valaki nyitja az ajtót, Rudolf megint felugrik.)

MITZI Csak Rafael az, a bátyám.

RUDOLF Jó napot, Rafael.

RAFAEL Jó napot, uram.

MITZI Ez itt Rudolf.

RAFAEL Látom. Egy strici.

RUDOLF Nézze, én egy bankban dolgozom és...

RAFAEL Bankban dolgozik? A pénzügyi szektor kizárólagosa? Akkor maga nemcsak a húgomat zsákmányolja ki! Maga az emberiség elnyomottjai közé tartozik!

RUDOLF Nézze csak, kérem...

RAFAEL A pénzügyi szektor a szektor legfejlettebb formája. A legképzettebb, legelőkeltebb emberfajta!

MITZI Állítsd le magad, Rafael!

RUDOLF *(Rafaelhez, enyhe gúnyjal)* Érdekes, amit mond, uram... Habár, személyemet illetően kissé túloz. Nem falok embert... csupán kamatlábakat számolok naphosszat.

RAFAEL Kamatlábak?? Azok a legrosszabbak! Gyilkos kések az elnyomottak szívében... Ne higgye, hogy a magukfajta uzsorások megúszhatják a nagy leszámolást!

RUDOLF Leszámolást mondott?

MITZI Nehogy komolyan vedd... Rafael csak beszél, beszél, de arany-szíve van. Él-hal a családjáért.

RUDOLF Látszik rajta.

MITZI Csak van ez a mókás hobbija, hogy szabad idejében anarchista. Ők úgy képzelik, jobb lesz a világ, ha néhány bankárt meg arisztokratát hidegre tesznek.

RAFAEL Meg a császárt. Meg azt a léha trónörökös, a Rudolfot... Ők a jéghegy csúcsai. Ha őket likvidáljuk, összeomlik ez az egész idétlen kóceráj, amit államnak és jognak neveznek.

RUDOLF Katekizmus, második fejezet.

RAFAEL Mi?

RUDOLF A forradalmak váteszétől, a jó öreg Bakunyintól tetszett idézni. „A rombolás öröme alkotó öröm” – mint ugyanitt olvasható.

MITZI Így beszél egy bankhivatalnok? Megeszem a piros csizmám talpát...

RAFAEL Tetszik nekem ez az ember, fene tudja, miért, de tetszik... Mondja, hallott már maga a dinamittről? Tudja, mi az? A történelem ura, maga az isten! Tíz méteren belül cafatokra tép minden királyt, császárt, cárt és főherceget! Hamarosan megtudják az urak, hol lakik az isten!

RUDOLF Hamarosan?

RAFAEL Talán már holnap. Magam vágom a legfőbb ingyenélő fejéhez!

RUDOLF A Hofburgban?

RAFAEL De még mennyire! Kis szerencsével két legyet üthetek egy csapásra, és a trónörökösből se marad sok. Minden a feje tetejére áll majd. Még a nap is másként fog sütni, meglátja! Micsoda öröm lesz! Kitér az általános felkelés, az emberek összeölelkeznek! Mindenki testvére lesz mindenkinek!

MITZI Mindenkinek? Biztos jó lesz az? Ki fog akkor a szegény prostitúknak fizetni?

RAFAEL Hoppá! Tudod mit, Mitzi, megiszom veled a pertut!

MITZI A pertut. *(Egy tálcán italt és poharakat hoz.)*

RAFAEL *(tölt)* Prosit, Rudi! A testvériségre!

RUDOLF Prosit. *(Isznak.)*

RAFAEL *(vizsgálgatja Rudolfot)* Hoppá! Tudod-e, csak a bajszod kéne megnövesztened, hogy hasonlítunk egymásra. A hasonmásom lehetnél.

RUDOLF Most borotváltattam le.

RAFAEL Mit szólnál, ha megkérnélek, hogy növeszd meg újra?

RUDOLF Hát... nem is tudom...

RAFAEL Többen mondták rólam, hogy az alakom hasonlít a trónörököséhez... De neked se kell szégyellni a fizimiskádat! Te is eléggé emlékeztetsz rá – a dinamit szempontjából bizonyosan.

RUDOLF A dinamit szempontjából?

RAFAEL Ritka lehetőség, mondhatom! Jó, ha tízévenként adódik egy ilyen tökéletes mimikri.

RUDOLF Azt mondják, a végzetnek nagy esze van... Főleg ha besegítenek neki.

RAFAEL Be foglak mutatni az Anarchista Nagytanácsnak. Akkor beléphetnél közénk. Jó lenne? Örülsz neki?

RUDOLF Mondja, Rafael úr, mit csinál majd, ha eldobta a bombát?

RAFAEL Hazajövök ide, a kishúgomhoz, aki már vár a reggelivel.

RUDOLF Gondolom, kapuciner és három tojásból rántotta.

RAFAEL Ötből.

RUDOLF S utána leönti két-három kupica Jägermeisterrel.

MITZI Lemegy neki lendületből tíz is.

RUDOLF Talán még imádkozni is szokott lefekvés előtt, igaz?

RAFAEL Honnan tudod?

RUDOLF Az anarchisták és az utcalányok erényes emberek... De miért marad mindenki rab, aki erényes? Gondolkozott már ezen, Rafael úr?

RAFAEL Istenemre, mekkora anarchista lenne belőled!

MITZI Tévedsz. Rudi sosem lesz anarchista.

RAFAEL Ne beszélj bolondokat. Miért ne lehetne?

MITZI Mert szereti a madarakat.

RAFAEL Madarakat? Érdekes.

MITZI Van neki egy felhőmadara.

RAFAEL Hoppá.

RUDOLF Galenda miramare. Ez a tudományos neve. Én fedeztem fel. De közönségesen csak a törpepacsirta névre hallgat. A balkáni és az ibér pacsirta rokona. Igen rejtőzködő életet él.

RAFAEL Aha. Szóval tudós vagy... Tehát szegény vagy. Ezért kell neked mellette még a kamatlábakkal is bibelődnöd. Hogy megéj valahogy. Meg hogy a Mitzi kundschaftja lehess... Na, ugye, hogy rájöttem, ki vagy? Igenis, az ilyenekből lesznek a legjobb anarchisták. *(Újra koccintanak.)* Prosit!

MITZI Tudjátok, mit szeretnék most? Elsétálni hármásban a Práterbe... Nézni a sok báméskodó népet, felszállni az óriáskerékre, mikor feljön a hold... Még sosem ültem az óriáskeréken... Azt mondják, mikor átfordul veled a kerék, oly édes szédület fog el, jobb, mint a részegség. Mintha picit meghalnál... Nevetsz magadon, hogy milyen közel vagy a holdhoz... Elég hozzá ötven méter magasság! Ma szabadnapom van, menjünk most oda, jó? Elviszel, Rudi?

RUDOLF *(feláll)* Majd legközelebb.

MITZI Már menned kell? Ilyen hamar?

RAFAEL Mert a fináncsőke rabszolgája szegény. Jobb, ha nem tartóztatod. Még kirúgják, és akkor mivel fizet neked? Törpepacsirtával? *(Nevet és sötét.)*

7.

(Az álom.)

A szín lassan világosodik meg. Rudolf lakosztálya: a kisasztalra könyökölve alszik. Mellette konyakos és pezsgősüvegek. Hirtelen a két Nyomozó és Taaffe jelenik meg, és mint egy felgyorsított filmen, lábujjhegyen járva kutatni kezdenek.)

TAAFFE Csak óvatosan! Fel ne ébresszék nekem. *(Vizsgálgatja az üres üvegeket.)* Alszik, mint a bunda. Nem mondom... Jól benyakalhatott... Találtak valamit?

I. DETEKTÍV *(papírt húz elő a fiókból)* Kézirat! Eredeti...

TAAFFE *(elveszi, beleolvass)* „Ünnepélyes fogadalom”... Ez felségárulás! Jól sejtettem. Itt a bizonyíték. *(Elteszi.)*

(Bejön Stefánia.)

STEFÁNIA Mondja, Taaffe, mire jó ez az egész?

TAAFFE Biztos forrásból tudjuk, hogy a fenséges főherceg főbenjáró bűnügybe keveredett.

STEFÁNIA Főbenjáró? Maga szerint mi a főbenjáró?

TAAFFE Felséges asszonyom, az eddig lefoglalt iratok szerint...

STEFÁNIA *(közbevág)* Egy újabb penetráns nőügy?

TAAFFE Felségárulási ügyről van szó.

STEFÁNIA Felségárulás? Akkor ez valami új. Nekem eddig csak a prostikkal és az alja néppel való barátsága szúrta szemet. Az a sötét zsidó lány, a Mina Pick – azt képes volt magával hozni még mihozánk, a brüsszeli palotába is, a leánykérőbe! Ördögi volt! Aztán az az Anna Glaser, a lótenyésztő lánya, no meg Szetocska, a szőrös

talpú szláv kötéláncosnő, akitől gonorrhéát kapott... Most meg ez a szemérmetlen Mitzi Caspar, a Madame Wolf kuplerájából! Ennek az ágyába bújik éjjelente, álruhában – mit kell itt nekem, egy király leányának kiállnom, Istenem, borzalom! S hozzá újabban úgy vedel, mint a kefekötő... *(Emelgeti az üres üvegeket.)* Látja?

TAAFFE Roppant sajnálatos, felséges asszonyom...

STEFÁNIA Köszönöm. Megvagyok a maga sajnálata nélkül is... Azt kérdezem: konkrétan mivel vádolják? Én, a felesége csak megtudhatom?

TAAFFE Legnagyobb sajnálatomra, nem.

STEFÁNIA Szemtelenség!

TAAFFE Sajna, államtitok tárgyát képezi.

STEFÁNIA Államtitok... Maguk, rendőrök, mindig olyan nagyképeük.

TAAFFE Felséges asszony, mond önnek ez a szó valamit: „államcsíny”?

STEFÁNIA Rudolf – és államcsíny? Ugyan már... Hogy kopasztaná meg saját magát egy kakas?

TAAFFE Birtokomban van a legfelsőbb parancs.

STEFÁNIA Miszerint?

TAAFFE Itt kell tartanunk, kvázi házi őrizetben. Egészen addig, míg... *(Megáll.)*

STEFÁNIA Míg?

TAAFFE Míg a legfelsőbb kihallgatás meg nem történt.

STEFÁNIA Szóval ő fogoly?

TAAFFE Átmenetileg.

STEFÁNIA Hál’ istennek, végre őfelsége is rádöbbsent, hogy ez így nem mehet tovább. Csúffá vagyok téve. Egész Európa rajtam nevet.

TAAFFE Sajna, nemcsak fenségeden. Az egész osztrák arisztokrácián.

STEFÁNIA Holnap Pulába kellene utaznunk Rudolffal. Fel kell avatnunk egy újabb csatahajót.

TAAFFE Ófelsége parancsa, hogy a fenséges asszony ezúttal egyedül avassa fel.

STEFÁNIA Egyedül? Ez felettébb szokatlan.

TAAFFE Mivelhogy a trónörökös ad hoc eltiltatott a csatahajóktól.

STEFÁNIA Igazán?

TAAFFE Nem méltóztatik örülni?

STEFÁNIA Még hogy nem örülök? Mi Rudolffal már oly mértékben utáljuk egymást, hogy ez nekem valóságos felüdülés lesz... Megbocsát, vár a fodrászom. *(Kimegy, egy lesújtó pillantást vetve a még mindig alvó Rudolffra.)*

TAAFFE A bilincset. *(Egyik Detektív megbilincseli Rudolffot.)* Felkelteni.

(A két Detektív óvatosan rázogatója, de Rudolf nem ébred fel, csak nyugtalanul forgolódik.)

TAAFFE A fenébe is! *(Felveszi a kisasztalról a vizesüveget és arcul önti Rudolffot, aki erre már fölérred és fölül.)*

RUDOLF Hol vagyok?

TAAFFE A saját szobájában, főhercegem.

RUDOLF Bilincs a kezemen?

TAAFFE Remélem, nem szorítja nagyon. Ugye, nem kellemetlen? Csupán a rend kedvéért...

RUDOLF Persze, a rend.

TAAFFE Ha fenséged kívánja...

RUDOLF Nem kívánom. Semmi kivételezés. *(Izzadó homlokát törli.)*

Csak ez a hőség...

TAAFFE Rosszat méltóztatott álmodni? Gyakran van így ezzel?

RUDOLF Gyakran.

TAAFFE A rossz lelkiismeret.

RUDOLF Meglehet. *(Kis szünet.)* Ez már a vizsgálat, ugye?

TAAFFE Ha készen áll fenséged, kezdhethjük.

RUDOLF Készen állok.

TAAFFE Felolvasok egy idézetet, mely a Neues Wiener Tageblattban jelent meg, névtelenül. *(I. Detektív kezébe ad egy papírt.)* „A Habsburg Birodalom, igaz, miniatűr formában, már megvalósította Victor Hugó álmát, az Európai Egyesült Államokat... Ezért együtt kéne haladnia a nyugati demokráciákkal, ahol valódi liberalizmus uralkodik – személyes szabadság és a fajgyűlölet megvetése... Ehelyett olyan időket élünk, amikor a csuhások és a magas rangú trotilik a saját ostobaságuk szarában fetrengve, megfojtják a szabad gondolatot.” *(Kis szünet.)* Kérdésem: fenséged írta ezt le?

RUDOLF Minek kérdi, ha tudja?

TAAFFE És vállalja, ezután is?

RUDOLF Természetesen.

TAAFFE Megkérhetem fenségedet, szignálja a nevét ide?

RUDOLF Szívesen. De ha akarja, kedves Taaffe, a fenekemet is megmutatom önnek. *(Szignál.)*

TAAFFE Ezt most miért méltóztatott mondani?

RUDOLF A pozíciójára tekintettel. Hogy segítsek önnek minél sötétebb képet festeni rólam.

TAAFFE Második kérdés: megfelelő-e a valóságnak, hogy ön kijelentette, miszerint: „Ausztia végzete, hogy olyan bürokrata uralkodik felette, aki tizennyolc éves kora óta egyetlen könyvet se olvasott el.”

RUDOLF *(megdöbben)* Jóságos ég!

TAAFFE Igen vagy nem? Egyenes választ kérek.

RUDOLF *(félre)* Mary, te locsi-fecsegő!

TAAFFE Ezt akkor vehetjük beismérésnek?

RUDOLF Annak veszi, aminek akarja.
 TAAFFE Nagyon köszönöm, fenség...
 Szigonó?
 RUDOLF *(szignálja a papírt)* Kinyalhatja a fenekem, Taaffe.
 TAAFFE Csak a kötelességemet teljesítettem. Megengedi? *(Leveszi Rudolf kezéről a bilincset.)*
 RUDOLF A kötelesség. Ettől döglünk meg idő előtt valamennyien...
 TAAFFE Sátáni szavak egy trónörökösztől.
 RUDOLF Szeretem a Sátánt. Jó szorosán magamhoz ölelem, hogy ne ficáncolhasson szabadon.
 TAAFFE Akkor be is fejezem... Csak még egy utolsó kérdés: tegyük fel, hogy fenségedet holnap felkenik és megkoronázzák. Hajlandó-e elárulni, mi lesz az első intézkedése?
 RUDOLF Átvágom a csomót.
 TAAFFE Szíveskedne talán ezt pontosabban...
 RUDOLF A gordiuszi csomót, maga ökör. Ami az életem.
 TAAFFE *(jegyzetel)* A gordiuszi... nem értem.
 RUDOLF Ha trónra jutok, nem habozok tovább: átvágom a csomót – kikiáltom a köztársaságot.
 TAAFFE *(jegyzetel)* A köz-tár-saságot. Kitűnő! Készen is vagyunk. *(Kis szünet.)* Akkor, ha megengedi fenséged, átadom az ítéletet. *(Zsebéből újabb papírt vesz elő.)* Meltóztassék.
 RUDOLF Már kész az ítélet? Előre megírta az apám?
 TAAFFE Az Államtanács. Az ön bünyösége eddig is világos volt előttünk. Csak a végső bizonyíték. Az ön beismerése. Csak az hiányzott.
 RUDOLF *(átveszi, bele se néz)* Kivégzés?
 TAAFFE Ne tréfáljon. Fenséged a száztizenharmadik Habsburg.

(Pisztolyt vesz elő, az asztalkára teszi.)

RUDOLF Öngyilkosság?

TAAFFE *(Szinte unottan.)* Nem sürgős. Kap rá, mondjuk, három napot. *(kis szünet)* Van még kérdése?

RUDOLF Távozzon!

(Taaffe kimegy. Rudolf felveszi a pisztolyt és a halántékához emeli. Hirtelen sötét, majd a fegyver dördülése hallatszódik.)

8.

(Mitzi albrétében.)

Amikor Rudolf benyit, Mitzi épp az ablakon bekandikáló holdat nézi.)

MITZI *(nem is néz Rudolfra)* Csak hogy megjöttél.

RUDOLF A holdat nézed?

MITZI Most kelt fel a szatócsbolt felett. Nézz hátra a bal vállad fölött és kíváncsi vagy.

RUDOLF *(hátranéz)* Megvan.

MITZI Elárulnád, mit? *(Kis szünet.)* Fogadjunk, hogy kitalálom.

RUDOLF Ilyen átlátszó lennék?

MITZI Valami forr benned. Kifelé néha álmatagnak látszol, de belül... Ki tudja?

RUDOLF Csak nem félsz tőlem?

MITZI Te igazából senkit nem tudnál bántani... Te csak vársz valamire. Hogy történjen veled végre valami. Történjen meg az. *(Farkasszem néznek.)* Én is így vagyok ezzel.

RUDOLF Te mire vársz?

MITZI Valahányszor leül mellém egy pasas, egy kundschafft, csak úgy átfut rajtam: mit keresek én itt?

RUDOLF Én arra gondolok: helyénvaló, hogy ez a világ el fog pusztulni.

MITZI Húha! Rossz hatással vannak rád a kamatlábak...

RUDOLF Most nagyon kívánlak!

MITZI Én is. De most mégse...

RUDOLF *(szinte könyörögve)* Kérlek! *(Vetkőzteti a lányt.)* Ez itt mi a válladon? Ez a kék folt? *(Meggimogatja.)* Fáj?

MITZI Fáj.

RUDOLF Egész duzzadt. Az egyik kedves vendéged volt? Aki így könnyített a viseletes lelkén? És te? Hagytad? Türted?

MITZI Mit tehettem volna?

RUDOLF Például feljelentet a rendőrségen.

MITZI És mit képzelsz, kit vittek volna be? Engem! Azt hitted, legálisan csinálom? *(Homlokon csókolja Rudolfot.)* Látod, ezt szeretem benned: a naivságot... Most miért nézel ilyen fájdalmasan?

RUDOLF Elképzelttem, milyen brutális lehet az a fickó, amikor téged ütlegel. Ordít, mint egy állat.

MITZI Nem ordít. Mosolyog. Elérzékenyül, miközben a kezemet csavargatja.

RUDOLF Miért nem hagyod abba ezt az egészet?

MITZI Ne nevetess. Éhen haljak? Rafael is én tartom el.

RUDOLF *(felnevet)*

MITZI Mit nevensz?

(Kintről éles füttyszó harsan.)

MITZI Ez ő.

RUDOLF Kicsoda? A verőlegény?

MITZI *(felpattan)* Muszáj mennem. *(Magára kapja a ruháit.)*

RUDOLF Hozzá? Szó se lehet róla! *(Meggfogja Mitzi karját.)*

MITZI Ne bolondozz! *(Kirántja a karját.)*

RUDOLF Képes lennél most együtt lenni velem?

MITZI Nincs jelentősége. Mert rád fogok gondolni közben.

RUDOLF Te! *(Pofon vágja a lányt, aki szomorú pillantást vet rá és kimegy. Rudolf kétségbeesetten áll, nézi a holdat.)*

(Rafael jön be.)

RAFAEL *(évődik)* A kamatlábak hőse. Bámulja a holdat.

RUDOLF Na, isten áldja! *(Indul ki.)*

RAFAEL Várj csak, barátom. Várj, ne siess annyira. Mutatok valamit. *(Előhúzza egy órát az ágy alól.)* Íme, itt van. Elkészült.

RUDOLF A dinamitbombája?

RAFAEL Megbízhatóbb, mint az, amelyik anno a cárt megölte. Ezer jancsiszöggel van töltve.

RUDOLF Ezt nevezem! Ezer vak halál – az emberiség felszabadításáért.

RAFAEL A kezelése pofonegyszerű. Ha itt ezt a kis pöcköt kihúrod – *(mutatja)* –, látod? Ezzel lehet beállítani. Próbáld meg. *(Rudolf kézbeveszi, állítja.)* Hallod, hogy ketyeg? Egész jól áll a kezekben!

RUDOLF *(nézi a zsebóráját)* Pontosan, mint egy svájci óra. Nos? Mikor robbanjunk? Öt perc múlva jó lesz?

RAFAEL *(megijed)* Ne tréfálj, ember! Add csak ide!

(Rudolf, kezében a bombával, eltávolodik.)

RUDOLF Öt percre állítottam be. Elég idő, végiggondolni az életet... Mert egyetlen percben is benne van az egész idő... Tehát?

RAFAEL *(utána szalad)* Állítsd le, te örült!

RUDOLF *(kitér előle, körbefut a szobában, még egyre kezében a bomba)* Nem felesleges tovább élni, jóember? Mindent megsúgott a telihold!

RAFAEL Órült! *(Feltépi az ajtót és elmenekül, Rudolf nevet, ledobja a bombát. Nyílik az ajtó: Mitzi jön vissza.)*

MITZI Mi történt?

RUDOLF Elkergettem a bátyád. Vinnyogott, mint a tejes malac.

MITZI Nem a bátyám. A férjem.

RUDOLF Szóval ő az, aki ver? A drabális felszabadító?

MITZI Az álmai szépek.

RUDOLF Hogyne – gyönyörűek! *(A bombára néz: most jut eszébe.)* Nicsak, életben maradtunk! Nem robbant fel, pedig már eltelt az idő...

MITZI Hogy robbanna, mikor az éjjel kiloptam belőle a dinamitot? *(Nevetnek, összeölelkeznek, sötét.)*

9.

(A szín megvilágosodik, újra a Kígyókocsmában vagyunk. Rudolf, Mary és Teleki egy asztalnál. A szomszéd asztalnál mulató társaság: két férfi, egy nő. Odakintről tűzijáték rakétái ropognak.)

MARY Bumsztratta! *(Iszik.)*

TELEKI A császár születésnapja.

RUDOLF Én meg azt álmodtam, főbe löttem magam.

TELEKI *(nem veszi komolyan)* Ejnye-bejnye. Ezért vagy adós még mindig a beszédemmel... Azt hittem, ma elhozod.

RUDOLF Az elektromos kiállításra kellett készülnöm. Hosszú beszédet tartottam ott.

TELEKI Ott álltam a tömegben, hallgattalak. „A villamosság a demokrácia egyetlen reménye” – kitűnő gondolat! Kár, hogy a császár nem volt ott.

RUDOLF Ki nem állhatja az elektromosságot.

MARY Biztos, mert láthatatlan. *(Vihog, már kissé kapatos.)*

RUDOLF Pedig nemsokára minden európai lakásban világítani fog.

TELEKI Na, ez az, ami nem tesz nekik. De mit várhatsz tőle? Negyven évvel ezelőtt embereket akasztatott.

RUDOLF Most könyvet üldöz.

TELEKI Ráadásul a tiédet. *(Könyvet vesz elő.)* „Auszttria-Magyarország és szövetségesei”... Írta egy bizonyos Julius Félix, Párizsból.

RUDOLF *(felderül)* Megvetted?

TELEKI Kéz alól – a vámparancsnoktól. *(Rudolf felnevet.)* Ne ne vess! A postán minden példányt elkoboztak. *(Beleolvas.)* „Mindaz a kultúra és civilizáció, amit az emberiség ötezer év alatt létrehozott, a németekkel kötött szövetséggel most egy Bismarck nevű úr játékszerévé vált... embermilliók tömeghalála fenyeget... Van-e hát hálátlanabb sors, mint együtt ugatni a porosz bulldoggal? Van-e nagyobb csapás a porosz–olasz–osztrák szövetségénel? Auszttria ellenségévé válik minden barátjának és áldozatává a tűzvésznek, amely Magyarországgal együtt elnyeli...” Rudi, ez irtózatoss prófécia! Meggondoltad te ezt?

RUDOLF *(szinte boldogan)* Vállalom a kiátkozást.

TELEKI Nagyon könnyelmű vagy, azt tudod? Így felhívni magadra a figyelmet! Éppen most, amikor... *(Maryra néz, nem folytatja.)*

RUDOLF A legfontosabb, hogy apám is kezébe kapja, a sajtuszagú aktái mellé.

TELEKI Azt hiszed, nem fogják kideríteni, ki az a Julius Félix?

RUDOLF *(vidáman)* Boldog Gyula – az én vagyok! Ha rájönnek, bol-

- dogan vállalom. Induljon vizsgál-
lat, vádoljanak meg. *(Egyre izga-
tottabb.)* Vegyen észre végre az
apám, aki ifjúkoromban csak úgy
hívott: „az én kis nyomorultam”...
Döbbenjen rá, hogy ez az ország
csak egy díszlet a halál házában!
- TELEKI Megijesztesz, barátom... Mi-
nek kiabálsz?
- MARY Igen, valahogy mostanában
mindent eltúloz... Beszéljen a fe-
jével, gróf úr!
- RUDOLF „Légy átkozott, hogy tiszta
maradhass” – ez a jelszavam: Hei-
ne mondása... Világos, ugye, mit
jelent ez?
- TELEKI Legközelebb majd kifejted.
(Óvatosan körülnéz, feláll.) De
most, megbocsátasz, el kell ro-
hannom... Szervusz, kérlek, szer-
vusz, kisztihand, kisasszony. *(El.)*
- RUDOLF A jó öreg Pista bátyó. Hogy
inába szállt a bátorság!
- I. FÉRFI *(a szomszéd asztalnál)* Nagy
humbug ám ez az elektromosság!
- VADÁSZKALAPOS Csak úgy tesznek,
mintha mit tudom én, mekkora
szenzáció lenne... Pedig már a
rézbőrűek ismerték, az Amazonas-
nál. Elektromos angolnát fogdos-
tattak az istenkáromlókkal.
- FÉRFI Meg az ilyen ingyenélőkkel,
mint maga. *(Röhögnek.)*
- RUDOLF *(Maryhoz)* Ingyenélő, hal-
lod? Rólam beszél.
- MARY Mi? Ezek prolik.
- RUDOLF Azt a tésztaképu alakot
nézd.
- MARY A vadászkalapban?
- RUDOLF A hadgyakorlaton még zu-
pás őrmester volt. Szőke paróká-
ban.
- MARY Egy szót se értek ebből...
- RUDOLF Jegyzetel, látod? Feljegyzi
a szavaimat. Ahogy szorgalmas
ügynökhöz illik. Megszolgálja a
pénzét. Nem ingyenélő, mint én.
- Ma ilyen emberek viszik előre a
világot.
- MARY Jaj, miket beszélsz.
- (A háttér asztalánál a jókedvű tár-
saság a Kígyókuplé első versszakát
ismételgeti.)*
- KÓRUS Kibújok a bőrömből,
Megtegyem-e még ma...
- (Mitzi jön ki a pódiumra.)*
- I. FÉRFI Ez Mitzi Caspar!
- VADÁSZKALAPOS Mitzi Caspar, éne-
kelj!
- TÖBBIK Mitzi, Mitzi, énekelj! *(Meg-
szólal a zene.)*
- MITZI *(énekel)* Kibújjak a bőrömből,
Legyek szabad még ma?
- MARY *(Rudolfhoz)* Majd kiesik a sze-
med, úgy bámulod! Lefeküdtél ve-
le? Szerintem lefeküdtél.
- MITZI *(énekel)* Ihaj-csuhaj, osztrák
bőröm
Levedlem én,
Levedlem én még ma!
Ihaj-csuhaj, császár-bőröm,
Császár-bőröm...
- (A zene hirtelen abbamarad, a Pincér
odarohan.)*
- RUDOLF Miért hagyták abba?
- PINCÉR Nem lehet, kremalássan, ezt
nem lehet.
- RUDOLF Hogyhogy? Tilos?
- PINCÉR A második strófa. Tegnap
óta.
- RUDOLF Betiltották?
- PINCÉR Belügyminiszterileg.
- RUDOLF *(feláll)* Hozza a számlát! Az
egészre. Ma mindenki az én ven-
dégem.
- NŐ *(a Férfihez)* Látod, Gusztli? Ilyen
egy igazi úriember... *(Rudolfra
mosolyog.)*
- RUDOLF *(bankjegyeket szór az asz-
talra)* És ilyen az én Bécsem. Azt
játssza, hogy boldog és szabad

– de megrémül, ha emlékeztetik is rá.

BRATFISCH Derék, jó nép ez. Csak egy alapelve van: legyen az idő meleg és a sör hideg.

RUDOLF Gyerünk! *(Beszállnak a fiákerbe.)*

BRATFISCH Irány a Burg hátsó lépcső?

RUDOLF Előbb hazavisszük a baroneszt.

MARY *(meg se mozdul)* Meg akarsz tőlem szabadulni?

RUDOLF Ma valahogy... Fáradt vagyok, tudod.

MARY Hazudsz. Az előbb, amikor énekelt, fel voltál villanyozva... *(Sír.)* Azt hiszed, hülye vagyok?

RUDOLF Ne bőgj!

MARY Múltkor azt mondtad, tetszem neked.

RUDOLF Most is tetszel.

MARY Igenis, én mindenkinek tetszem! Tizenkét évesen úgy felizgattam Pió atyát, a nevelőmet, hogy idegösszeroppanást kapott. Tizenöt voltam, amikor a páрмаi herceg párbajozott értem, első vérig...

RUDOLF Jó, hogy mondd. Férjhez is adatlak hozzá...

TÖBBEN Mitzi, Mitzi! Gyere elő!

(Mitzi újra megjelenik a dobogón és új dalt énekel.)

MITZI *(énekel)* Fridánál voltam az éjjel,
Hozzámegek kéjjel,
Mert ily csoda-kurva, biz'a
Nem élt még, mint Frida,
Mint a Frida.

TÖBBEN Mint a Frida! *(Tapsolnak.)*
Mint a Frida! Mint a Frida!

MARY *(irigyen)* Mondhatom, közönséges.

RUDOLF *(kitör)* Közönséges? Lehet! Igen, közönséges! Ez közönsé-

ges szerelem! *(Otthagyja Maryt és a konflist, odarohan Mitzihez, összeölelkeznek. Nevetés, taps. Sötét.)*

10.

(Rudolf lakosztálya a Burgban: Mary jön be, Rudolf épp levelet olvas.)

RUDOLF Ügyes voltál, Mary lelkem, gratulálok! Sikerült az egész Udvar fellármáznod.

MARY Csodálkozol? Egész Bécs erről beszél...

RUDOLF Annyira, hogy még az apámat is – aki csak levelezni hajlandó velem – kimozdította dohos nyugalmából... Levélben közli velem: három napot kapok arra, hogy felhagyjak a cédasággal és helyreállítsam a házasságomat a derék Stefániával, különben megvonja az apanázsom... Telitalálat! Jól elevenembe vágott, nem vitás... Így akar illó bárgyúságra szorítani... Sose kívánt többet tőlem, csak hogy idült házasságban éljek, sok szarvasbikát lőjek és vezényléskor én tudjak a leghangosabban üvölni – én meg pont ezekben vagyok a leggyengébb...

MARY Tudod, mit? Szellőztessük ki a fejünk. Sétáljunk egyet a zöldben, hogy megtaláljuk a megoldást.

RUDOLF Bocsáss meg... Nem érzem jól magam... *(Türelmetlen mozdulatot tesz.)*

MARY Azt hiszed, ilyen könnyen lerázhatsz? Azok után, hogy...

RUDOLF *(segélykérően néz az ajtóra)* Tízre iderendeltem a háziorvosomat... Úgyhogy arra kell kérjelek...

MARY Majd én meggyógyítalak! *(Hirtelen mozdulattal ledobja hosszú,*

*prémes bundáját: ott áll mezte-
lenül.)*

RUDOLF Nézd, Mary...

MARY Egy hete még azt mondtad,
naphosszat el tudnál gyönyörköd-
ni a testemben... Nem ezt mondtad?

RUDOLF Lehetséges... Már nem em-
lékszem. Túl sok konyakot ittunk
akkor este...

MARY *(közelebb lép)* Ezt nem teheted,
szerelmem! Nem küldhetsz
csak így el!

*(Hirtelen Mitzi jelenik meg: megáll az
ajtóban és gúnyosan mosolyog.)*

MARY Szóval ő neked a doktor??
(Kislányosan sírva fakad.)

MITZI Adjak zsebkendőt, kis bogár?
Kifújni az orrod?

*(Mary összehúzza bundáját és sértet-
ten, szífogva kiszalad.)*

RUDOLF Mitzi?? Te, itt?

MITZI Bratfisch elhozott... Úgy látom,
rosszkor?

RUDOLF Ellenkezőleg... Megmentet-
tél! Köszönöm a segítséget.

MITZI Szót se érdemel. *(Jókora po-
font ad Rudolfnak.)* Ezzel tartoztam
neked!

RUDOLF *(arcát dörzsöli)* Jól érzem,
hogy haragszol?

MITZI *(lazán)* Ugyan, hová gondolsz.

RUDOLF *(kis szünet)* Tudod, mi lesz
most?

MITZI Gondolom, kirúgsz.

RUDOLF Miért tennék ilyet?

MITZI Mert mindent tönkretettél,
ugye tudod? Valóságos katasztrófa,
amit tettél... Minek árultad el,
ki vagy? Mindig is tudtam: a férfiak
gyenge emberek.

RUDOLF Rosszul tettem?

MITZI Már nem vagy az, aki voltál...
Én meg megint az vagyok, aki voltam.

(Bratfisch jelenik meg.)

BRATFISCH A nemjóját!

RUDOLF Isten éltesse az eszed, Brat-
fisch! Mi lenne velem nélküled?

BRATFISCH A fűzfás fütyülőjét a világnak!

RUDOLF Megint valamelyik őshüllő?

BRATFISCH *(komoran)* A felesége.

RUDOLF *(Mitzihez)* Arra bújj el...
*(A hátsó ajtóra mutat, Mitzi el-
tűnik.)*

(Bratfisch kimegy, Stefánia beviharzik.)

STEFÁNIA Ófelségét az ájulás környékezte!
A legújabb szajhád...

RUDOLF *(egy kézmozdulattal megállítja)* Hallgass!

STEFÁNIA Ha a lelkünkben gennyed
valami, nem segít a hallgatás!

RUDOLF Ez a te problémád, Steffi.

STEFÁNIA Van egy javaslatom: ne is
beszéljünk róla...

RUDOLF Nagyszerű: ne beszéljünk.

STEFÁNIA Csak arról beszéljünk,
amiben mindketten egyetértünk.

RUDOLF Attól tartok, ilyen téma
nincs is...

STEFÁNIA Ma van a császár születésnapja.

RUDOLF Nyilván ennek öröme írta
azt nekem, hogy megvonja az
apanázsom... *(Kis szünet.)* Mit
mondtál az öregnek? Hogy én is
ott leszek?

STEFÁNIA A vacsorán együtt kell
megjelenünk.

RUDOLF Igaz, valamivel áltatni kell.
Hogy ő is áltathassa önmagát...
De én kiszállok ebből.

STEFÁNIA Egész megőrültél? Amúgy
is felmerült benne a gondolat,
hogy kitaszít a trónöröklés rendjéből.

RUDOLF Újabban Ferenc Ferdinándért
rajong, a termékenység e

- monstrumáért, aki egész Európát teleszórta Habsburg-fiókkal.
- STEFÁNIA Mi ketten még keresztülhúzhatjuk a számítását – nem gondolod?
- RUDOLF Nem.
- STEFÁNIA Ide figyelj, a mi házasságunkat nem az idő rontotta meg.
- RUDOLF Hanem?
- STEFÁNIA Hirtelen szakadt meg és hirtelen helyreállítható.
- RUDOLF Gondolod?
- STEFÁNIA Ezt biztosan érzem... Nézd, milyen feszes még rajtam minden! Semmi sem lottyadt.
- RUDOLF Jó a fűződ. Meg a halcsontod, szívem.
- STEFÁNIA Az arcom elcsigázott, de a testem a két szülés után is fiatal maradt. Nagy a sikerem az udvari bálokon... Mi lenne, ha tényleg megpróbálnánk újra?
- RUDOLF Ajánlom inkább Ferenc Ferdinándot. Jobb vadász, mint én.
- STEFÁNIA Te beszélsz? A kurváid mellett?? Azt hiszed, nem tudom, hogy tavaly nemi bajod volt?
- RUDOLF Gratulálok. Mennyit fizettél az orvosomnak?
- STEFÁNIA Nem kötöm az orrodra. *(Belülről bezárja az ajtót.)*
- RUDOLF Miért zárod be?
- STEFÁNIA Hogy egy kicsit magunk lehessünk.
- RUDOLF Okosabbat is kitalálhatnál.
- STEFÁNIA Holnapután Pulába kell mennünk, tudod. Felavatni egy zászlóshajót.
- RUDOLF Velem?
- STEFÁNIA Nincs jogod megtiltani, hogy veled menjek. A protokoll szerint én vagyok az állandó zászlóanya.
- RUDOLF Menj a Ferdinánddal. Ő imádja a csatahajókat.
- STEFÁNIA Ne tedd magad nevetségessé!
- RUDOLF Inkább legyek egyedül nevetséges, mint kettesben veled.
- STEFÁNIA Ez az utolsó szavad?
- RUDOLF Egyelőre.
- STEFÁNIA Akkor magadra vess! *(Kinyitja az ajtót, és teljes erővel becsapva, elrohan. A császár képe leesik a falról.)*
- BRATFISCH *(bejön, visszarakja a képet)* Ezek a nők! Nagyon hasonlítanak egymásra.
- RUDOLF Nyugtalanok.
- BRATFISCH Idegesek, mint a macskák. *(Kimegy.)*
- MITZI *(előjön)* Én nem vagyok ideges.
- RUDOLF Hogy ki vagy te nekem, még nem tudom. Nem akarok beléd látni, mert félek, magamtól is.
- MITZI Nagy gyerek vagy te, kedves!
- RUDOLF *(megcsókolja Mitzit, közben visszajön Bratfisch)*
- BRATFISCH Az agárfejű.
- RUDOLF Ó, hogy az a!...
- MITZI Én vagyok a hunyó, tudom... *(Eltűnik hátul.)*
- RUDOLF *(tölt valami italt, felhajtja)*
- BRATFISCH Kezdünk ám rosszul kinézni. Tényleg ideje lenne kikocsizni már a zöldbe.
- RUDOLF Bratfisch, te hallgatózol? *(Bevesz valami port, megint iszik.)* Jól teszed. Arra kérek, maradj most is a kulcslyuk közelében. Ha valami történne... Hisz érted.
- BRATFISCH *(morcosan)* Hogy az Istenbe ne! *(El.)*
- (Taaffe jön be.)*
- TAAFFE Császári fenség...
- RUDOLF Tudom: a határidő.
- TAAFFE Tessék?
- RUDOLF Letelt. Térden kéne csúsznom az öreg előtt, ha létezni akarok, tudom, tudom.
- TAAFFE *(bámul)* Micsoda?

RUDOLF De nem teszem. Nem követelem meg. Várom az ítéletet. Bilincseljenek meg újra.

TAAFFE Bilincset méltóztatott mondani?

RUDOLF Az ott a kezében – az ítélet, ugye?

TAAFFE Csak egy levél őfelségétől. *(Odaadja.)*

RUDOLF *(mint aki most ébred)* Hát persze... az csak a rossz álmom volt. S ez itt a valóság! *(Átfutja.)* Mit? Engem küld ki a berlini ünnepekre? Képviseljem én a Monarchiát? Írjam alá az új államszerződést? Azzal a Vilmoossal, a kacskező Holofernessel? Ráadásul porosz ezredesi egyenruhában? *(Összegyúri.)* Pfüj! Ezt kívánja tőlem a derék atya.

TAAFFE Óriási megtiszteltetés!

RUDOLF Működjek, mint az állam? Rosszabb, mint az álmom. Ott csak föbe lóttam magam. De itt úgy érzem majd, mint akit elevenen megnyúznak. *(Kis szünet, hirtelen vidáman.)* Mikor indulok?

TAAFFE Azonnal.

RUDOLF Mondja meg őfelségének: megyek.

(Taaffe fejét hajtván el.)

MITZI *(előjön)* Csak trónörökössel ne kezdjen az ember.

RUDOLF Két nap az egész. Valahogy csak kibírom... Aztán miénk a világ! Az Adria. Kettesben! Van egy jó kis búvóhelyem ott. A tengerparton. Isteni kiskocsmák vannak arra... Bratfischsal sorra járjuk majd éjjelente. Jó lesz, ugye?

MITZI Részeg matrózok és Bratfisch – remek.

RUDOLF Haragszol?

MITZI *(melegen)* Persze hogy haragszom. Tudod, hogy mindig haragszom. A foglalkozásommal

jár. *(Összeölelkeznek, kintről harsonzó, szétrebbenek.)* Mi ez?

RUDOLF Holofernes máris hív. Azt játszani, hogy én vagyok az állam. Hogy az vagyok, aki megöl... A köteleesség. *(Sötét.)*

11.

(Rudolf hálószobája. Az ágyban Mitzi alszik, egyedül. Kopogás, majd Bratfisch nyit be. Mitzi fölrebben.)

BRATFISCH Hát föl méltóztatott ébredni?

MITZI Mi van?

BRATFISCH Hozhatom?

MITZI Mi a fenét?

BRATFISCH A reggelit.

MITZI Ágyba?

BRATFISCH Rudolf úgy szokta.

(Térül-fordul, egy ezüstedényt tesz Mitzi elé.)

MITZI Mi ez? Leves?

BRATFISCH Kézmosóvíz.

MITZI Fene se mos reggel kezét.

BRATFISCH Mindjárt gondoltam, magát elnézve, nagysád. *(Ezüst tálcán Mitzi elé rakja a reggelit.)*

MITZI *(fintorog)* Ez meg mi? Ez a lila gombóc?

BRATFISCH Lazac, Aspern-módra.

MITZI Aspern? Őt ismerem: a sarki fűszeres.

BRATFISCH Nem fűszeres – csatatér. Arról nevezte el a főétekgó.

MITZI *(kiköpi)* Azért olyan rossz az íze... Ilyeneket eszik Rudolf?

BRATFISCH A protokoll szerint.

MITZI De miért lila itt a lazac?

BRATFISCH Orvosi rendelvényre. A lila szín nyugtató hatással van őfelségükre.

MITZI Szegények. *(Kis szünet.)* Abált szalonna nincs?

BRATFISCH Nevetni fog: van. *(Kinyit egy fiókot.)*

MITZI A titkos széfben tartja a szalonnát? A drága ember! *(Bratfisch odadobja neki, Mitzi elkapja és mohón beleharap.)* Azt nézi, mi, miért a puszta kezemmel zabálok?

BRATFISCH Hogy ebben mennyire hasonlítanak! Mert Rudolf is így szokta. Csak ő pezsgőt is vedel hozzá.

MITZI Aranyos egy fickó. Szívből kedvelem.

BRATFISCH *(gúnyos)* Mekkora megtiszteltetés ez nekünk.

MITZI *(megtörli a száját a kézfejjével, a kezét meg a paplanba törli)* Ne gúnyolódjék, hallja? Inkább azt mondja meg, mikor jön vissza Rudi?

BRATFISCH Honnan tudjam? Én csak a Bratfisch vagyok: a Sülthal.

MITZI A Sülthal. *(Körülnéz.)* A ruhámat hová dugta?

BRATFISCH A gardróbba. Ahová az ilyen kedves... hm... izék ruháit szoktuk.

MITZI Izék? Azt mondta: izék?? *(Dühösen kiugrik az ágyból.)* Azonnal hozza vissza!

BRATFISCH Föl méltóztatna öltözni?

MITZI Képzeld.

BRATFISCH Ragaszkodik hozzá?

MITZI Na, ide figyeljen...

BRATFISCH El akar menni?

MITZI Egy perccig se maradok tovább!

BRATFISCH Itt marad.

MITZI Hé, maga Sülthal! Szabad magának itt erőszakoskodnia velem?

BRATFISCH Utasításom van rá. Ne hagyjam elmenni. Ha kell, akár fel is pofozhatom... Remélem, örül neki. A fenséges szimpátia jele. *(El.)*

MITZI Örülök, repesek... *(Felveszi Rudolf ott lógó kabátját és indul.)*

Ideje eltűnnöm innét, de gyorsan...

(Mary surran be sebesen az ajtón.)

MARY Szóval itt vagy? Itt is laksz már? Az ágyában? A kabátjában?

MITZI Nézd...

MARY *(hisztérikusan közbeordít)* Ne tegezz, te kurva, ne tegezz! Ez itt nem a Wolf mama vörös lámpás szalonja!

MITZI Savanyú a szőlő... *(Indulna, de Mary eléje áll.)*

MARY Na megállj, te bárcás! El fogom intézni, hogy bevonják a bárcádat, ehhez mit szólsz?

MITZI Nincs nekem olyan.

MARY Nincs bárcád? Akkor még le is csuknak majd – te titkos kéjelgő!

MITZI Ne reménykedjen, kisasszony.

MARY Én nem vagyok neked kisasszony! És ismerem a rendőrfőnököt! Majd meglátod.

MITZI *(mosolyogva nézi)*

MARY Hol vetted ezt a gügye mosolyt? Agyon tudnálak löni!

MITZI *(nevet)*

MARY Nevetsz?? Kinevetsz? Hát ide nézz! *(Kis retiküljéből pisztolyt ránt elő, Mitzire fogja, de az kicsavarja a kezéből, Mary sírva fakad.)*

MITZI Ne sírj, baronesz. Van megoldás.

MARY Van ám: ha én lennék te, most biztos megölnél... Na rajta, lőj már!

MITZI Ha én lennék te, nem gyűlölnél. Arra vágnál, hogy az egész világot szeressed. *(Visszaadja a pisztolyt Marynak.)*

MARY Az egész világot, az semmi. Egyvalakit – az a valami. És ne hidd, hogy feladtam! Egy Vetsera sose adja fel. Akár a vadászkopó: mindhalálíg vágta.

MITZI Vágtatsz – de hová?

MARY Egész Mayerlingig. Beveszem magam a kastélyába, ahol minden elkezdődött. *(Fenyégetően.)* S olyat teszek... de olyat... *(Elcsuklik a hangja.)*

MITZI Mit akarsz? Kényszeríteni, hogy szeressen? Milyen gyerekség... Tudod, mit? Beszélek a fejével.

MARY Micsoda? Te?

MITZI Nem érted te ezt. Rudolf meg én... *(Legyint, lemondóan.)* És itt van már az ősz.

MARY A ti dolgotok... De én egyenest Mayerlingbe megyek, és olyat teszek, amiről még soká beszél a világ! *(Kirohan.)*

(Mitzi leül, egy papírra pár sort ír. Kicsit gondolkodik, lehúzza ujjáról a gyűrűt, borítékba zárja, feláll, még egyszer körülnéz a szobában, majd gyors léptekkel a másik oldalon jobbra – kimegy.)

Rudolf és Bratfisch jönnek be balról. Rudolf kezében útitáska.)

RUDOLF Mitzi hová lett?

BRATFISCH Az imént még itt volt...

RUDOLF *(meglátja az asztalon a borítékot)* Elment.

BRATFISCH Fene üssön belé!

RUDOLF *(kibontja a borítékot, átfutja a levelet)* Megszökött. A hátsó lépcsőt választotta – énhelyettem... Mert – azt írja – az egész világot szereti... Nemcsak engem! Hogy lehet az egész világot szeretni?! Te érted ezt?

BRATFISCH Egy gyűrűféle is van ott.

RUDOLF *(ujjára húzza)* Ujjamra paszol... Mint a törpepacsirtára, ha meggyűrűzik vándorlás előtt.

BRATFISCH Menjek utána? Hozzam vissza?

RUDOLF *(fejét rázza, komoran maga elé)* Hogy képzeled?

BRATFISCH Kit hívassak?

RUDOLF Senkit.

BRATFISCH Konyakot? Pezsgőt? Tokajit?

RUDOLF *(nézi ujján a gyűrűt)* Egy év a vándorlási idő.

BRATFISCH Azt fenséged akár négykézláb is kibírja.

RUDOLF Ő jegyzett el – engem. Azaz, hogy elhagyott.

BRATFISCH Fura egy szerzet, annyi szent!

(Bratfisch ki, Rudolf leül, a fiókból előhúzza az injekciós tűt, felszúja vele az oldatot, közben a tekintete a császár képmására téved.)

RUDOLF *(a képhez)* Fel vagy háborodva, mi? Legfelsőbb baziliszkuszi tekintetteddel sújtasz? Trónod legközelebbi, egyben legtávolabbi úzött támaszát? Aki a birodalom helyett már csak önmagát képes kábítani? *(Felnevet, idegesen.)* Mintha egy fordított Midasz királyt látnál, igaz? Akinek a kezében minden, amit te nagyra tartasz, egy nap majd ócska lommá változik... *(Beadja magának a morfiomot.)* Gyönyörködöd csak ki magad, apám! Igazold csak magadat, ahogy mindig is tetted!

FERENC JÓZSEF KÉPE Miket művelsz te mostanában, Rudolf! Egy prostituálttal követsz el házasságtörést!

RUDOLF *(behunyt szemmel, a pam-lagon hátradőlve)* Már vége van – eljegyeztük egymást.

AZ ARCKÉP Megáll az eszem! És szabadkőművesekkel állasz kapcsolatban... Intenzív kapcsolatban, ember! Könyvet firkálsz, a birodalmi eszmét becsméreled...

RUDOLF *(lazán)* Az Julius Félix volt, apám! A Boldog Gyula. Akit épp most készülök levedleni... *(Nevet.)*

AZ ARCKÉP A leggondosabb nevelésben részesültél. Ami kijár azoknak, akik a világ oszlopai lesznek.

RUDOLF Mondd inkább: élőködők.
 AZ ARCKÉP Négyszázezer aranyko-
 ronánkba került a taníttatásod...
 És ezek után le merted írni, hogy
 a császári ház tagjai olyanok, mint
 a majmok, csak ugrálnak, maska-
 rádében.

RUDOLF Szóval felolvastak neked a
 könyvemből? Ez is valami....

AZ ARCKÉP Én vagyok a Rend. Az
 Erő. Még te se bomlaszthatod fel.

RUDOLF *(új fecskendőt vesz elő)* Ne-
 ked csak szolgákra és napszám-
 sokra van szükséged... Miért nem
 látod, hogy a társadalom mélye
 izzik??

AZ ARCKÉP Ez a Szeps-féle szabad-
 kőműves felforgatók hangja...

RUDOLF *(újra beadja magának az
 injekciót, elernyed)* Pfü, de jó...

AZ ARCKÉP Hogy juthat az ember
 idáig? Egy trónörökös, istenem!

RUDOLF Ha járnál kicsit bécsi kocsmákba, apám. Ha ellátogatnál egy hajléktalanszállásra...

AZ ARCKÉP *(közbevág)* Nevetséges
 elképzelés! A bécsi kocsmák bü-
 dősek... Inkább arról beszélj: mit
 műveltél Berlinben?

Ma reggel Vilmos beszámolt a látogatásodról. Részeg voltál és nem akartad aláírni a Hármas szerződés megújítását... A Habsburgok bukásáról locsogtál és nemzetközi botrányt okoztál... Tudod, mit mondott rólad? Hogy nem vagy méltó a saját nevedhez. Arra kért: tegyék valamit veled... De ez még mind semmi! Tudjuk, hogy zsenge ifjúságod óta arra spekulálsz: letaszítasz engem a trónról. Engem! Az apádat! Magyar király akarsz lenni – most! Rögtön! Ez felségárulás, fiam, felségárulás! Hát mit tegyék veled?? Eltaszítalak? Letartóztatassalak? Nyilvánítassalak bolonddá??

(Bejön Teleki és Károlyi.)

KÁROLYI Kivel beszélgetsz, Rudi?
 A falakkal?

TELEKI Szó, ami szó, eléggé egy-
 hangú társaság.

KÁROLYI Megírtad végre a beszéde-
 met?

RUDOLF Sajnos... nem volt rá időm.

TELEKI De döntöttél?

RUDOLF Döntöttem.

KÁROLYI Elfogadod?

RUDOLF Egy feltétellel... Hogy utána
 rögtön kikiáltjuk a köztársaságot.

KÁROLYI *(megdöbben)* Mit csinálunk??

RUDOLF Mondom: a köztársaságot.

KÁROLYI *(Telekire néz)* A köztársaságot.

TELEKI Te meghibbantál, Rudi.

RUDOLF Úgy döntöttem: nem félek
 már a medvétől.

KÁROLYI *(Telekihez)* Azt mondja,
 nem fél.

TELEKI Egy Habsburgnak a köztársaság?

RUDOLF A köztársaság az egyetlen
 emberhez méltó államforma. Egy
 demokratikus köztársaság.

TELEKI *(Károlyihoz)* Azt mondja: a
 demokratikus.

KÁROLYI És mi lesz velünk? Az auli-
 kus főnemességgel?

RUDOLF Kisajátítjuk. Az összes in-
 gyenélőt – ahogy az anarchisták
 mondják.

TELEKI *(Károlyihoz)* Azt mondja: az
 anarchisták mondják...

RUDOLF És igazuk van: nélkülünk
 tán jobb lenne a világ.

KÁROLYI Nélkülünk? *(Telekire néz.)*

TELEKI *(Károlyihoz)* Megtartod a be-
 széded, Pista?

KÁROLYI Lesz, aki nem fogja meg-
 köszönni...

TELEKI *(Rudolfhoz, miközben az
 asztalon hagyott injekciós tűket)*

vizsgálgatja) És vigyázz ezekkel a tükkel! Még a végén megszűrod magad... *(Gúnyosan visszadobja az asztalra, indulnak kifelé.)*

RUDOLF *(utánuk szól)* De siettek! Már nem áll mellettem Magyarország? Elfáradt a pesti utca? Feleljetek!

(Károlyi és Teleki nem válaszol: kis, hideg fejbőlintással kimennek.)

Nyertél, Kossuth! *(Sötét.)*

12.

(A szín sötét. Rudolf hálósobája. Éjjel. Hallani, ahogy az ajtót felfeszítik.)

RUDOLF *(hangja)* Ki az? Hogy merészelnek?

(A szín megvilágosodik: a felriasztott Rudolf kiugrik az ágyból. Taafe ront be a két rendőrnnyomozóval, akik körbeveszik Rudolfot.)

Vagy úgy... Megbilincselnek?

TAAFFE Ráér, császári felség... Ráér.

RUDOLF Csak a rend kedvéért, gondoltam. *(Izzadó homlokát törli.)*

Ez a hőség...

TAAFFE Rosszat méltóztatott álmogni?

RUDOLF Máris felébredtem volna?

TAAFFE Ebben biztos lehet. Ez itt most nem álom.

RUDOLF Akkor hát... megkezdődött a vizsgálat?

TAAFFE Réges-régóta tart.

RUDOLF Elkészült a vádirat?

TAAFFE Folyamatban.

RUDOLF S ez most a letartóztatás.

TAAFFE Nevezhetjük annak is. De valójában csak védőőrizet.

RUDOLF Nincs szükségem védelemre.

TAAFFE Téved, fenség. Nagyon is szüksége van... Képzeld, azonosítottunk egy anarchistát!

RUDOLF Na és?

TAAFFE Az az ember a külső hasonlatosság okán fenségednek adta ki magát – s tudja, hol? A vadász-kastélyban!

RUDOLF Mayerlingben?

TAAFFE Úgy bizony. Már forró nyomon volt! Megtévesztette a személyzetet s befeküdt fenséged ágyába... Megrendelte a reggelit is...

RUDOLF Kapucinert, öt tojásból rántottával.

TAAFFE *(meglepve)* Pontosan.

RUDOLF S utána bevedelt még tíz kupica Jägermeistert.

TAAFFE Érdekes... Honnan méltóztatik tudni ezt?

RUDOLF Elfogták?

TAAFFE Sajna, egyelőre kereket oldott... A nyomában vagyunk. *(Kis szünet.)* De könnyen baj történhetett volna. *(Kis szünet.)* Mert megtaláltuk a dinamitot is.

RUDOLF Az ágyam alatt.

TAAFFE Ezt is tudja?? Bámulatos!

RUDOLF Gondolom, nem azért jött, hogy a képembe csodálkozzék.

TAAFFE Nos, a vizsgálat... *(Abba-hagyja.)*

RUDOLF Nemde, már be is fejeződött.

TAAFFE A főhercegek tanácsa vétkesnek találta önt.

RUDOLF Felsőjárulás?

TAAFFE Szótöbbséggel.

RUDOLF Nocsak! Volt, aki apám ellen mert szavazni?

TAAFFE A lényeg az, hogy...

RUDOLF Ne is folytassa. Mi az ítélet?

TAAFFE Később dönt az Államtanács.

RUDOLF Ez Ausztria végső szava?

TAAFFE Kivéve, ha ön megköveti a legfelségesebb apát. Feltétel nélkül. Térdre borulva.

RUDOLF Térdre borulva. És akkor ő végre szóba áll velem. Megengedi, hogy tovább bogozgassam ezt a csomót. *(Felnevet.)*

TAAFFE Nevetni méltóztatik?

RUDOLF Képzeld, mi történt volna, ha Krisztust elfelejtik megfeszíteni. *(Kis szünet.)* El tudja képzelni? *(Szünet.)*

TAAFFE Ez a válasz?

RUDOLF Ez.

TAAFFE Engedélyt kérek, hogy távozzak. Fenséged, sajna, egyelőre házi őrizetben marad.

(Taaffe és a nyomozók kimennek, kívülről bezárják az ajtót.

Hátulról Bratfisch ugrik elő.)

BRATFISCH Hogy nyúvadna meg az egész világ!

RUDOLF Hallgatóztál?

BRATFISCH Én mindig hallgatózom.

RUDOLF Igaz: én kértelek rá... Ments meg tőlük, Bratfisch!

BRATFISCH Felőlem máris indulhatunk.

RUDOLF Hová?

BRATFISCH Trentinóba. A hegyek közé. A családomnak van ott egy kis birtoka. Ott nem ismernék fel.

RUDOLF Felvesztek vendéglősnek?

BRATFISCH Szakácsnak.

RUDOLF S ott megszabadulnék az álmaimtól?

BRATFISCH Garantáltan.

RUDOLF Hogyan?

BRATFISCH Napközben főzi majd a fokhagymás stájer dödöllét és sétál a tiszta levegőn. Úgy alszik majd utána fenséged, mint a bunda!

RUDOLF Fenségem? A dödöllét? *(Nevet.)* Elkéstem, Bratfisch. Ez a tanagra-figura, amivé lettem, már örökre a nyakamon marad.

BRATFISCH Elég a tökölődésből, már bocsánat... Alámerülni, gyorsan! A cselédlépcső felé még tiszta a levegő...

(Egy tisztán csengő, légies hang csendül fel hirtelen.)

RUDOLF Hallod?

BRATFISCH Nem én.

RUDOLF Az anyám dala! Kisgyerekkoromban gyakran dúdolta. *(Elhal a dallam.)*

BRATFISCH A fenébe is, ne vesztegessük itt az időt. Induljunk!

RUDOLF Hová?

BRATFISCH Mayerlingbe! Az erdő! Onnan felszívódni könnyű.

RUDOLF Menjünk. *(Gyorsan eltűnnek jobbra, a szín közben sötétbe borul.)*

(A függöny legördül, egy rikkancs fut be a színre balról.)

RIKKANCS Itt a Tageblatt! Szenzációval a Wiener Tageblatt! Mayerlingben főbe lőtte magát a trónörökös! Szenzációóó! Szenzációóóó!

BRATFISCH *(szemből jön be)* Ide egyet!

RIKKANCS *(odaadja a lapot, rohan tovább, át a színen)* Szenzáció, szenzációóó! Megrendült a Monarchiaaaa!

BRATFISCH *(fennhangon olvassa)* „Kétséget kizáróan megállapítható, hogy a császári és királyi fenség önkezevel adta le a lövést, és a halál pillanatok alatt beállt... A boncolás eredménye kimutatta...kimutatta, miszerint az egyértelműen laposabb agytekervények és az agykamra tágulata kóros jelenségek, amelyek a tapasztalat szerint... a tapasztalat szerint abnormális elmeállapottal járnak együtt...” Micsoda marhaság! *(Tovább olvas.)* „...Tehát feljogosítanak a feltevésre, hogy a tette... a tette elmezavaros állapotban került sor.” *(Gombóccá gyúrja az újságot és a nézők közé hajítja.)* Pancserek!

RUDOLF *(hangja, hátulról)* Jól áll a dolog, Bratfisch?

BRATFISCH *(hátraszól)* Kitűnően, fenség, megnyugodhat. Minden rendben. Maga már ott fekszik átlótt koponyával a halottas ágyon. *(Eltűnik a függöny mögött, mely újra felgördül.)*

13.

(A Kígyókocsmá, a sebesült Katonákkal. Idő: 1915. Jön vissza a Pincér.)

PINCÉR Záróra, uraim, záróra! Elhagyni a helyiséget!

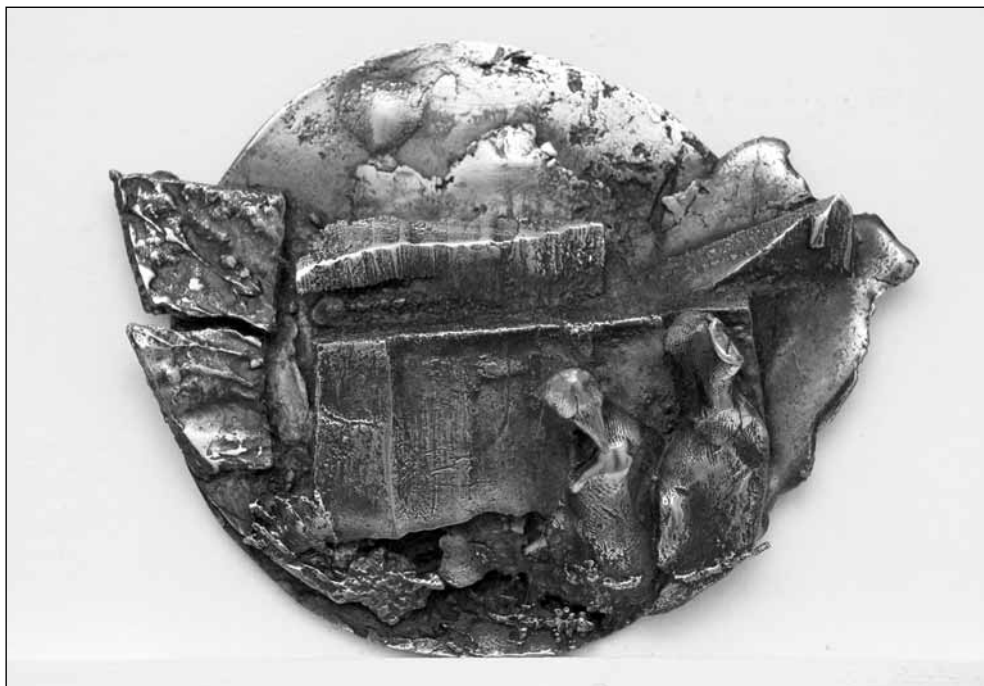
(A féllábú Katona feláll, sántikál kifelé. Az arctalan Katona nem mozdul, lehajtott fejjel ül tovább.)

PINCÉR *(odamegy az arctalanhoz, megrázza)* Zár a kocsmá, hé! Távozni, kremalássan, távozni!

I. KATONA Már eltávozott. Nem látja? *(Kisántikál a színről.)*

(Közben megszólal a pódiumon a gramofon: az elsötétedő színen Mitzi kaján, fiatal hangját halljuk.)

MITZI *(hangja)* Kibújok a bőrömből, Megtegyem-e még ma? Ihaj-csuhaj, emberbőröm Levedlem én még ma...

AZ ÁRADAT II.